ശ്രീമദ് ഭഗവദ്ഗീത

മലയാളപരിഭാഷ

കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ

ശ്രീമദ് ഭഗവദ്ഗീത

മലയാളപരിഭാഷ

കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ

E-book Published By
http://malayalamebooks.org
January 2012

ഉള്ളടക്കം

മുഖവുര

ഭഗവദ്ഗീത: ഹിന്ദുക്കളുടെ മതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഏറ്റവുമധികം ജനപ്രിയവും പ്രചുരപ്രചാരമാർന്നതുമായ ഒരു ആദ്ധ്യാത്മികഗ്രന്ഥ മാണ് ശ്രീമദ് ഭഗവദ് ഗീത. വേദോപനിഷത്തുക്കളിലെ ഉദാത്തവും സൂക്ഷ്മവുമായ ആദ്ധ്യാത്മികതത്വങ്ങളെ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഗീതയിൽ സുലളിതമായി ഭക്തി, ജ്ഞാന, കർമ്മ യോഗങ്ങളായി ഏവർക്കും അനുഷ്ഠിക്കുവാനാവും വിധം പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്ന താണ് ഗീതയുടെ പ്രധാന സവിശേഷത.

ഗീതാമാഹത്മ്യത്തിൽ നിന്നുള്ള ഒരു ശ്ലോകം ഈ സന്ദർഭ ത്തിൽ സ്മരണീയമാണ്.

സർവ്വോപനിഷദോ ഗാവോ ദോഗ്ദ്ധാ ഗോപാലനന്ദനഃ
പാർഥോ വത്സഃ സുധീർഭോക്താ ദുഗ്ധം ഗീതാമൃതം മഹത്

(എല്ലാ ഉപനിഷത്തുക്കളും പശുക്കളും, കറവക്കാരൻ ശ്രീകൃഷ്ണനും, പശുക്കിടാവ് അർജുനനും, പാൽ ഗീതാമൃതവും, മഹത്തായ ആ ഗീതാമൃതം ഭുജിക്കുന്നവർ ബുദ്ധിമാന്മാരാകുന്നു.)

കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ: മലയാളഭാഷാസാഹിത്യ ത്തിന് അമൂല്യസംഭാവനകൾ നല്കിയ ഒരു മഹാകവിയാണ് കേരളവ്യാസൻ എന്നറിയപ്പെടുന്ന കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻ തമ്പുരാൻ. ഒരുലക്ഷത്തിലധികം ശ്ലോകങ്ങളുള്ള മഹാഭാരതം 874 ദിവസം കൊണ്ട് വൃത്താനുവൃത്തം, പദാനുപദം മലയാളത്തിലേ യ്ക്കു സമ്പൂർണ്ണമായി തർജ്ജമ ചെയ്തതാണ് അദ്ദേഹം കൈരളി ക്കു നല്കിയ ഏറ്റവും മഹത്തായ സംഭാവന. ഭാഷാഭാരതം എന്ന ഈ മഹാഭാരതപരിഭാഷയിൽ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള ഭഗവദ്ഗീതയുടെ പരിഭാഷയാണ് ഈ സന്ദർഭത്തിൽ മലയാളം ഭഗവദ്ഗീത ഇ-ബുക്കായി പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നത്.

കടപ്പാട്: ഈ ബ്ലോഗിന്റെ നിരവധി അഭ്യുദയകാംക്ഷികളുടെ നിരന്തരമായ അഭ്യർത്ഥനയുടെ ഫലമായിട്ടാണ് ഭഗവദ്ഗീതാപരിഭാഷ ഇ–ബുക്ക് പ്രോജക്റ്റ് ആരംഭിച്ചത്. ഇതിനായി ഭഗവദ്ഗീതാ പരിഭാഷയുടെ ഒരു അച്ചടിച്ച പ്രതി അയച്ചുതന്ന രഘുനാഥൻജിയോടും, ഭഗവദ്ഗീത മലയാളപരിഭാഷ ഇബുക്ക് പ്രോജക്റ്റ് ടീമംഗങ്ങളായ രതീഷ്, ഷിബിൻ, രഞ്ജന, ബാലമുരളി, സുഗേഷ് ആചാരി, രാജ്മോഹൻ, ജയതി എന്നിവരോടുമുള്ള ഹൃദയം നിറഞ്ഞ നന്ദി ഈ സന്ദർഭത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു.

– പ്രസാധകൻ

അദ്ധ്യായം ഒന്ന്

അർജ്ജുനവിഷാദയോഗം

ധൃതരാഷ്ട്രൻ പറഞ്ഞു -
ധർമ്മക്ഷേത്രം കുരുക്ഷേത്രം പുക്കു പോരിന്നൊരുങ്ങിയോർ
എൻ കൂട്ടരും പാണ്ഡവരുമെന്തേ ചെയ്തതു സഞ്ജയ! 1

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു -
പാണ്ഡുസൈന്യം വ്യൂഹമാണ്ടു കണ്ടു ദുര്യോധൻ നൃപൻ
ആചാര്യന്റെ സമീപത്തു ചെന്നിട്ടിങ്ങനെ ചൊല്ലിനാൻ 2

"കണ്ടാലും പാണ്ഡവരുടെ, യാചാര്യ പെരുതാം പട
ധീമാൻ ദ്രുപദജൻ നിന്റെ ശിഷ്യൻ വ്യൂഹം ചമച്ചിതാ 3

ഇതിൽശ്ശൂരർ മഹാവില്ലർ പോരിൽ ഭീമാർജ്ജുനോപമർ
യുയുധാനൻ വിരാടൻ താൻ ദ്രുപദൻ രഥികോത്തമൻ 4

ചേകിതാനൻ ധൃഷ്ടകേതു വീര്യവാൻ കാശിരാജനും
പുരിജിത്താക്കുന്തിഭോജൻ ശൈബ്യനാം നരമുഖ്യനും 5

വിക്രാന്തനാം യുധാമന്യുവുത്തമൌജസ്സു വീര്യവാൻ
സൌഭദ്രൻ ദ്രൗപദേയന്മാരിവരൊക്കെ മഹരഥർ 6

നമുക്കു മുഖ്യരായോരെദ്ധരിച്ചാലും ദ്വിജോത്തമാ
എൻ പടത്തലവന്മാരെ നിന്നോർമ്മയ്ക്കോതിടുന്നു ഞാൻ 7

ഭവാൻ ഭീഷ്മൻ കർണ്ണനടർജയിക്കും കൃപരങ്ങനെ
അശ്വത്ഥാമാവാ വികർണ്ണൻ സൌമദത്തി ജയദ്രഥൻ 8

വേറിട്ടും പല ശൂരന്മാരെനിക്കായുയിർ വിട്ടവർ
നാനാശസ്ത്രമെടുത്തുള്ളോരേവരും രണദക്ഷിണർ 9

ഭീഷ്മർ കാക്കും നമ്മുടെയീ ബലമെയങ്ങും പരന്നതാം
ഭീമൻ കാക്കുമവരുടെ ബലമൊട്ടു ചുരുക്കമാം 10

എല്ലാവഴിക്കുമേ ഭാഗംവെച്ചുറപ്പോടെ നിന്നിനി
ഭീഷ്മരെത്തന്നെ രക്ഷിച്ചു കൊള്ളുവിൻ നിങ്ങളേവരും" 11

അവന്നു ഹർഷം വായ്പിച്ചു കുരുവൃദ്ധൻ പിതാമഹൻ
ഉച്ചത്തിലലറിശ്ശംഖമൂതിയേറ്റം പ്രതാപവാൻ 12

ഉടൻ ശംഖം ഭേരി പണവാനകം ഗോമുഖങ്ങളും
പെട്ടന്നടിച്ചു ശബ്ദിച്ച ഘോഷം ബഹളമായിതേ 13

അപ്പോൾ വെള്ളക്കുതിരകളുള്ള വൻ തേരിലാണ്ടവർ
മാധവൻ പാണ്ഡവൻതാനും ദിവ്യശംഖുകളൂതിനാർ 14

പാഞ്ചജന്യം ഹൃഷികേശൻ ദേവദത്തൻ ധനഞ്ജയൻ
പൌണ്ഡ്രം പെരുംശംഖുമൂതി ഭീമകർമ്മാവു മാരുതി 15

അനന്തവിജയം ഭൂപൻ കുന്തിപുത്രൻ യുധിഷ്ഠിരൻ
സുഘോഷമണി പുഷ്പങ്ങൾ നകുലൻ സഹദേവനും 16

പടുവില്ലാളിയാം കാശ്യൻ വൻ തേരാളി ശിഖണ്ഡിയും
ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ വിരാടൻ താൻ തോൽക്കാത്ത യുയുധാനനും 17

ദ്രുപദൻ ദ്രൗപദേയന്മാരേവരും പൃഥിവീപതേ
സൌഭദ്രനും മഹാബാഹു വെവ്വേറെ ശംഖമൂതിനാർ 18

ആഗ്ഘോഷം ധാർത്തരാഷ്ട്രർക്കുള്ളുള്ളു വിള്ളും പ്രകാരമായ്
ബഹളം ഭൂമിയാകാശമെങ്ങും തിങ്ങിവിളങ്ങവേ 19

പീന്നീടു ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാർ നിന്നുകണ്ടു കപിധ്വജൻ
അമ്പുവീഴാനടുത്തപ്പോൾ വില്ലുമേന്തിട്ടു പാണ്ഡവൻ 20

ഹൃഷികേശനൊടിവണ്ണമറിയിച്ചു മഹീപതേ
അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
രണ്ടു സൈന്യങ്ങൾക്കുമിടയ്ക്കെൻ തേർ നിർത്തിടുകച്യുത! 21

പോരിന്നൊരുങ്ങിവന്നോരെ നോക്കികാണട്ടെയൊക്കെ ഞാൻ
ആരോടെല്ലാമെതിർക്കേണമിങ്ങീ യുദ്ധോദ്യമത്തിൽ ഞാൻ 22

യുദ്ധോദ്യുക്തരെ നോക്കട്ടെ ദുഷ്ടനാം ധാർത്തരാഷ്ട്രനായ്
യുദ്ധത്തിങ്കൽ പ്രിയം ചെയ്‌വാനിങ്ങീ വന്ന ജനങ്ങളെ 23

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു -
ഹൃഷികേശൻ ഗൂഡാകേശവാക്കേവം കേട്ടു ഭാരത!
രണ്ടു സൈന്യങ്ങൾക്കുമിടക്കായിത്തേർ നിർത്തിയങ്ങനെ 24

ഭീഷ്മദ്രോണാഗ്രഭാഗത്തായി മുറ്റും മന്നോർക്ക് മുൻപുറം
പറഞ്ഞു പാർഥ, കാൺകൊത്തോരീക്കുരുക്കളെയെന്നുതാൻ 25

അതിൽ പാർഥൻ കണ്ടു പിതൃപിതാമഹരെ നില്പതായി
ആചാര്യ മാതുലബ്ഭ്രാതൃ പുത്ര പൌത്ര സഖാക്കളെ 26

ശ്വശുരസ്നേഹിതരെയും രണ്ടു സൈന്യത്തിലും ശരി:
ആ നിൽക്കും ബാന്ധവന്മാരെയൊക്കെകണ്ടു പൃഥാസുതൻ 27

പരമാം കനിവുൾക്കൊണ്ടു വിഷാദിച്ചേവമോതിനാൻ,
അർജുനൻപറഞ്ഞു -
കാൺകയാൽ കൃഷ്ണ, പോരിന്നു വന്നോരീ സ്വജനത്തിനെ 28

തളരുന്നുണ്ടംഗമെല്ലാം വദനം വാടിടുന്നു മേ
ഉണ്ടാകുന്നുണ്ടെന്റെ മെയ്യിൽ വിറയും രോമാഹർഷവും 29

കൈയിൽ സ്രംസിപ്പു ഗാണ്ഡീവം തൊലിയും വെന്തിടുന്നു മേ
നിൽപ്പാൻ വയ്യാതയാകുന്നു ചുറ്റുന്നു മമ മാനസം 30

വിപരീതനിമിത്തങ്ങൾ കണ്ടീടുന്നു കേശവ
ശ്രേയസ്സ് കണ്ടീല പോരിൽക്കൊന്നിട്ടീ സ്വജനങ്ങളെ 31

കൃഷ്ണ, വേണ്ടാ വിജയവും രാജ്യവും മേ സുഖങ്ങളും
രാജ്യമെന്തിന്നു ഗോവിന്ദ ഭോഗങ്ങൾ മമ ജീവനും 32

ആർക്കു വേണ്ടിട്ടു കാംക്ഷിപ്പു രാജഭോഗസുഖങ്ങൾ നാം
പോരിൽദ്ധനം പ്രാണനും കൈവിട്ടു നിൽക്കുന്നിതായവർ 33

ആചാര്യപിതൃപുത്രന്മാരപ്രകാരം പിതാമഹർ
മാതുലശ്വശുരസ്യാല പൌത്ര സംബന്ധിമാർകളും 34

ഇവരേ ഞാൻ കൊല്ലുകില്ല കൊന്നാലും മധുസൂദന!
ത്രൈലോക്യരാജ്യത്തിന്നായും പിന്നെയീ മന്നിനെന്തുവാൻ? 35

ധാർത്തരാഷ്ട്രരെ നാം കൊന്നാൽ പ്രീതെയെന്തു ജനാർദ്ദന!
വധോദ്യുതന്മാരിവരെക്കൊന്നാൽ നമ്മൾക്കു പാപമാം 36

നാം കൊല്ലൊല്ലാ ബാന്ധവരോടൊത്തൊരീദ്ധാർത്തരാഷ്ട്രരെ
സ്വജനദ്ധ്വംസനം ചെയ്താൽ സുഖമാമോ ജനാർദ്ദന! 37

ലോഭം കൊണ്ടുള്ളുകെട്ടുള്ളോരിവർ കാണ്മീലയെങ്കിലും
കുലക്ഷയത്തിന്റെ ദോഷം മിത്രദ്രോഹമഹാഘവും 38

അറിഞ്ഞീടേണ്ടയോ നമ്മളീപ്പാപം വിട്ടൊഴിക്കുവാൻ
കുലക്ഷയത്തിന്നു ദോഷം കാണുന്നവർ ജനാർദ്ദന! 39

കുലം ക്ഷയിക്കിൽപ്പണ്ടുള്ള കുലധർമ്മങ്ങൾ കെട്ടുപോം
ധർമ്മം കെട്ടാൽകുലം മുറ്റുമധർമ്മം പിടിപെട്ടിടും 40

അധർമ്മബാധയാൽ കൃഷ്ണ, കുലസ്ത്രീകൾ ദുഷിച്ചിടും
ദുഷിക്കിലോ സ്ത്രീകൾ കൃഷ്ണ, ജനിക്കും വർണ്ണസങ്കരം 41

സങ്കരം നരകത്തിന്നാം കുലഘ്നർക്കും കുലത്തിനും
വീഴും പിണ്ഡോദകം കെട്ടിട്ടവർക്കുള്ള പിതൃക്കളും 42

കുലഘ്നർക്കുള്ളൊരീ വർണ്ണസങ്കരം ചെയ്തഘങ്ങളാൽ
ജാതിധർമ്മങ്ങളും നിത്യകുലധർമ്മങ്ങളും കെടും 43

കുലധർമ്മങ്ങൾ കെട്ടുള്ള മനുഷ്യർക്കു ജനാർദ്ദന!
നിത്യവും നരകത്തിങ്കൽപ്പാർപ്പാമെന്നുണ്ടു കേൾപ്പു ഞാൻ 44

അയ്യോ! കഷ്ടം മഹാപാപം ചെയ്യാൻ ഞങ്ങളൊരുങ്ങിതേ
സ്വജനദ്ധ്വംസമോർത്തല്ലോ രാജ്യസൌഖ്യദുരാശയാൽ 45

എതിർ നോക്കീടാതെ ശസ്ത്രംവെച്ചെന്നെശ്ശസ്ത്രപാണികൾ
യുദ്ധത്തിൽദ്ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാർ കൊല്ലിലും ക്ഷേമമാം മമ 46

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു -
എന്നുരച്ചർജ്ജുനൻ പോരിൽത്തേർത്തടത്തിലിരുപ്പുമായ്
വില്ലുമമ്പും കൈവെടിഞ്ഞിട്ടല്ലലാലുള്ളുഴന്നഹോ 47

അദ്ധ്യായം രണ്ട്

സാംഖ്യയോഗം

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു –
അവ്വണ്ണം കനിവുൾകൊണ്ടു കണ്ണീർ കണ്ണിൽ നിറഞ്ഞഹോ!
മാഴ്കുമായവനോടേവം പറഞ്ഞു മധുസൂദനൻ 1

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
വിഷമത്തിൽ നിനക്കെന്തീക്കശ്മലം വന്നുകൂടുവാൻ
അനാര്യർക്കൊത്തതസ്വർഗ്യമയശസ്യമിതർജ്ജുന, 2

ക്ലീബത്വമേല്ക്കൊലാ പാർത്ഥ, നിനക്കൊക്കില്ലിതൊട്ടുമേ
തുച്ഛമീ ചിത്തദൗർബല്യം വിട്ടേൽക്കുക പരന്തപ! 3

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
ഭീഷ്മദ്രോണന്മാർകളെ ഞാനെങ്ങനെ മധുസൂദന!
പോരിലമ്പെയ്തെതിർക്കേണ്ടൂ പൂജ്യരെശ്ശത്രുസൂദന! 4

ഗുരുക്കളെപ്പൂജ്യരെക്കൊന്നിടാതെ
യീലോകത്തിൽ ഭിക്ഷയേറ്റൂണു നല്ലൂ;
അർത്ഥാശയൊക്കും ഗുരുഹിംസ ചെയ്തു
രക്തം തേക്കും സൗഖ്യമിങ്ങോർക്കയെന്നോ ? 5

ഇതേതോ മെച്ചമറിയുന്നീല നമ്മൾ
ജയിക്കുകയോ തോൽക്കയോ നമ്മൾ തന്നെ
ആരെക്കൊന്നാൽജ്ജീവനിലാശ വേണ്ടാ
നേരെ നിൽപ്പുണ്ടവരിദ്ധാർത്തരാഷ്ട്രർ 6

കാർപ്പണ്യദോഷാൽ സ്വസ്വഭാവം ക്ഷയിച്ചു
ചോദിക്കുന്നേൻ ധർമ്മസന്ദേഹിയായ് ഞാൻ
ശ്രേയസ്സെന്താണോതു നിൻ ശിഷ്യനീ ഞാൻ
ശാസിച്ചാലും കീഴിൽ നിൽക്കുന്നോരെന്നെ 7

കാണുന്നില്ലിങ്ങിന്ദ്രിയങ്ങൾക്ക് ശോഷ–
മേകും ശോകം മമ പോക്കുന്നോരണ്ണം
ധരിത്രിയിൽശ്ശത്രുവറ്റൃദ്ധരാജ്യം
സുരേശത്വംതന്നെയും കിട്ടിയാലും 8

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു -
ഹൃഷികേശനൊടെന്നോതിഗ്ഗുഡാകേശൻ പരന്തപൻ
യുദ്ധം ചെയില്ലെന്നു ഗോവിന്ദനോടോതിയടങ്ങിനാൻ 9

അവനോടു ഹൃഷികേശൻ ചിരിച്ചരുളി ഭാരത!
രണ്ടു സൈന്യങ്ങൾക്കിടക്കു വിഷാദിക്കുമ്പോളിങ്ങനെ 10

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
അശോച്യരിൽശ്ശോചിയാം നീ പ്രജ്ഞാവാദങ്ങൾ ചൊല്കയാം
പ്രാണൻ പോയോരിലും പോകാത്തോരിലും ശോചിയാ ബുധർ 11

ഇല്ലാതിരുന്നില്ല ഞാനും നീയുമീ നരനാഥരും
ഇല്ലാതെയാവില്ലതാനും നാമെല്ലാമിനിമേലിലും 12

ദേഹിക്കെങ്ങനെ ദേഹത്തിൽ ബാലത്വം യൗവനം ജര
ദേഹമാറ്റവുമവ്വണ്ണം ധീരൻ മോഹിക്കയില്ലതിൽ 13

പാർഥ, ശീതോഷ്ണ സുഖദുഃഖദ മാത്രാനുവൃത്തികൾ
അനിത്യകൾ വരും പോകും പൊറുക്കുകവ ഭാരത! 14

വ്യഥിക്കില്ലിവയാലേതു പുരുഷൻ പുരുഷർഷഭ!
സമദുഃഖസുഖൻ ധീരനമൃതത്വത്തിനാണവൻ 15

ഇല്ലാത്തതുണ്ടാവില്ലുള്ളതില്ലാതാവില്ലൊരിക്കലും
ഇത് രണ്ടിന്നുമുള്ളന്തം തത്ത്വദർശികൾ കണ്ടതാം 16
എങ്ങും വ്യാപിച്ചുള്ളൊരതു നശിക്കില്ല ധരിക്കെടോ
ക്ഷയിക്കാത്തൊരതിൻ നാശം ചെയ്യാനാവില്ലൊരുത്തനും 17

നിത്യനായൊരു ദേഹിക്കീദ്ദേഹങ്ങൾ മുടിയുന്നവ
അനാശിക്കപ്രമേയന്നിങ്ങെന്നാൽപ്പോർ ചെയ്ക ഭാരത! 18

ഇവനെകൊല്ലുവോനെന്നും ഹതനെന്നും ധരിപ്പവർ
അറിയുന്നില്ലിരുവരും കൊല്ലാ കൊല്ലപ്പെടില്ലിവൻ 19

പിറക്കില്ലാ ചാകയില്ലെന്നുമെന്ന
ല്ലുണ്ടായിട്ടില്ലിനിയുണ്ടാകയില്ല
അജൻ നിത്യൻ ശാശ്വതനീപ്പുരാണൻ
കൊല്ലപ്പെടാ മെയ് മുടിക്കുന്നപോതും 20

അജനവ്യയനീ നിത്യൻ നശിക്കില്ലന്നറിഞ്ഞവൻ
ആരെക്കൊൽവതു കൊല്ലിപ്പതെങ്ങനേ പാർത്ഥ, പൂരുഷൻ 21

പഴക്കമാർന്നുള്ള പടങ്ങൾ മാറ്റി
നവങ്ങൾ വസ്ത്രങ്ങൾ നരൻ ഗ്രഹിപ്പൂ
അവ്വണ്ണമേ ജീർണ്ണതനുക്കൾ മാറ്റി
നവീന ദേഹങ്ങൾ എടുപ്പു ദേഹീ 22

ശസ്ത്രം മുറിക്കില്ലിവനെ വേവില്ലിവനെ വഹ്നിയും
വെള്ളം നനക്കില്ലിവനെശ്ശോഷിപ്പിക്കില്ല വായുവും 23

മുറിയേൽക്കാ വെന്തുപോകാ നനയാ ശോഷിയായിവൻ
നിത്യൻ സർവഗനീ സ്ഥാണുവചലൻതാൻ സനാതനൻ 24

അവ്യക്തനവിചിന്ത്യൻ താനവികാര്യനുമാണിവൻ
അതിനാലിതറിഞ്ഞിട്ടിങ്ങനുശോചിച്ചിടായ്ക നീ 25

അതല്ലിവൻ നിത്യജാതമൃതനെന്നു ധരിക്കിലും
മഹാബാഹോ, നീയിവനെയനുശോചിച്ചിടായ്കെടോ 26
ജനിച്ചാൽ മരണം നിത്യം മരിച്ചവനു ജന്മവും
അതിനാലൊഴിയാത്തൊന്നിലനുശോചിച്ചിടായ്കെടോ 27

അവ്യക്താദ്യങ്ങൾ ഭൂതങ്ങൾ വ്യക്തമദ്ധ്യങ്ങൾ ഭാരത
അവ്യക്താന്തങ്ങളാണെന്നാലതിലെന്താവലാതിയാം? 28

ആശ്ചര്യമട്ടിവനെക്കാണുമേക
നാശ്ചര്യമട്ടോതിടും മറ്റൊരുത്തൻ
ആശ്ചര്യമട്ടന്യനോ കേട്ടിരിക്കും
കേട്ടാലുമിങ്ങറിയില്ലൊട്ടുമന്യൻ, 29

സർവ്വദേഹത്തിലും ദേഹി വന്ദ്യനല്ലയി ഭാരത!
അതിനാൽസ്സർവ്വഭൂതത്തെപ്പറ്റിയും ശോചിയായ്ക നീ 30

സ്വധർമ്മത്തെപ്പാർത്തു കണ്ടുമിളകീടാതിരിക്ക നീ
ധർമ്മ്യയുദ്ധത്തിനേക്കാൾ മറ്റില്ല നന്മ നൃപന്നൊടോ 31

യദൃച്ഛയാ കിട്ടുമാറാസ്വർഗ്ഗദ്വാരം തുറന്നതായ്
ഈ മട്ട് പോർ പാർത്ഥ, നേടും സുഖി ക്ഷേത്രിയപുംഗവർ 32

അതല്ല നീ ധർമ്മ്യമാമിസ്സംഗരം ചെയ്തിടായ്കിലോ
അതിൽ സ്വധർമ്മം പുകഴും വിട്ടു നീ പാപമേറ്റിടും 33

നിനക്കനന്തദുഷ്കീർത്തി ജീവജാലങ്ങളോതുമേ
പേർ കേട്ടവന്നു ദുഷ്കീർത്തി ചാക്കിലും വലുതാണൊടോ 34

പേടിച്ചു പോരിൽപ്പിന്മാറീ നീയെന്നോർക്കും മഹാരഥർ
അവർക്ക് നീ മാന്യനായി നിന്നു ലാഘവമേറ്റിടും 35

പല വേണ്ടാത്തതും ചൊല്ലിത്തുടങ്ങും നിന്റെ വൈരികൾ
നിൻ പാടവത്തെ നിന്ദിച്ചുമതിലും ദുഃഖമെന്തുവാൻ? 36

ചത്താലോ സ്വർഗ്ഗമെത്തും നീ ജയിച്ചാൽ ഭൂമി വാണിടും
അതിനാലേല്ക്ക കൌന്തേയ, യുദ്ധത്തിന്നായുറച്ചു നീ 37

ലാഭാലാഭം സുഖം ദുഖം ജയാജയവുമൊപ്പമായ്
യുദ്ധത്തിന്നായ് നീയോരുങ്ങുകീവണ്ണം പാപമേല്ക്കൊലാ 38

സാംഖ്യബുദ്ധിയിതാ ചോന്നേൻ യോഗത്തിൽ കേട്ടുകൊൾകിതും
ആബുദ്ധിയൊക്കുകിൽ പാർത്ഥ, കർമ്മബന്ധം വിടും ഭവാൻ 39

അഭിക്രമം നശിച്ചീടില്ലിങ്ങില്ലാ പ്രത്യവായവും
ഈധർമ്മത്തിന്നല്പമൊന്നും രക്ഷിക്കും വൻ ഭയത്തിലും 40

നിശ്ചയാത്മികയാം ബുദ്ധിയിങ്ങൊന്നേ കുരുനന്ദന!
നിശ്ചയം വന്നിടാത്തോർക്ക് ബുദ്ധി ചിന്നിയനന്തമാം 41

പൂത്തു നില്ക്കുമൊരീ വാക്കു പറഞ്ഞീടുമപണ്ഡിതർ
വേദവാദികൾ ഹേ! പാർത്ഥ, മറ്റൊന്നില്ലെന്നു ചൊല്ലുവോർ 42

ജന്മകർമ്മഫലം നൽകി ക്രിയാഭേദം പെരുത്തതായ്
ഭോഗൈശ്വര്യഗതിക്കായിക്കാമിക്കും സ്വർഗ്ഗകാംഷികൾ 43

അതിൽ ചിത്തം ലയിച്ചുള്ള ഭോഗൈശ്വര്യപരർക്കഹോ
നിശ്ചയാത്മികയാം ബുദ്ധി വിധിപ്പീലാ സമാധിയിൽ 44

വേദം ത്രൈഗുണ്യവിഷയം ത്രൈഗുണ്യം വിടുകർജ്ജുന
നിർദ്വന്ദൻ നിത്യസത്വസ്ഥൻ നിര്യോഗക്ഷേമനാത്മവാൻ 45

എങ്ങും വെള്ളം നിറഞ്ഞന്നു കിണർ കൊണ്ടെന്തു കാര്യമോ
വേദംകൊണ്ടത്രതാൻ കാര്യം വിജ്ഞനാം ബ്രാഹ്മണന്നഹോ 46

കർമ്മാധികാരി മാത്രം നീ ചെറ്റുമൊല്ലാ ഫലങ്ങളിൽ
കർമ്മത്തിൽ ഫലമാശിക്കൊല്ലകർമ്മത്തിലിണങ്ങൊലാ 47

യോഗസ്ഥനായിച്ചെയ്ക കർമ്മം സംഗമെന്യേ ധനഞ്ജയ!
സിദ്ധ്യസിദ്ധിസമപ്രായൻ സമത്വം യോഗമാം ദൃഢം 48

ബുദ്ധിയോഗത്തിൽ നിന്നേറെത്താഴെ കർമ്മം ധനഞ്ജയ!
ബുദ്ധിയിൽശ്ശരണം ചെല്ലൂ ഫലഹേതുക്കൾ പിച്ചകൾ 49

ബുദ്ധിയോഗം കലർന്നുള്ളോൻ പാപപുണ്യങ്ങൾ കൈ വിടും
അതിനാൽ യോഗമേറ്റാലും യോഗമോ കർമ്മകൌശലം 50

കർമ്മജന്യഫലം വിട്ടു ബുദ്ധിയോഗി മനീഷികൾ
ജന്മബന്ധം വിട്ടൊഴിഞ്ഞു കേടറ്റ പദമെത്തുമേ 51

നിൻബുദ്ധി, മോഹകലിലമെപ്പോൾവിട്ടു കടക്കുമോ
കേൾക്കേണ്ടതിൽക്കേട്ടതിലുമന്നു നിർവ്വിണ്ണനാം ഭവാൻ 52

ശ്രുതിയാൽസ്സംശയം വിട്ടിട്ടെന്നോ നിശ്ചലമായ് ദൃഢം
സമാധിയിൽബുദ്ധി നില്പതന്നു നീ യോഗമാർന്നിടും 53

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
പ്രജ്ഞ നില്ക്കും സമാധിസ്ഥനെന്തുവാൻ മൊഴി കേശവ!
സ്ഥിതധീയെന്തോതു,മെങ്ങു നില്ക്കാമെങ്ങുഗമിച്ചിടും? 54

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
മനസ്സിലുള്ള കാമങ്ങൾ പാർത്ഥ, മുറ്റും ത്യജിക്കുകിൽ
ആത്മാവിലാത്മസന്തുഷ്ടൻ സ്ഥിതപ്രജ്ഞനുമാമവൻ 55

ദുഃഖത്തിലുൾനടുങ്ങാത്തോൻ സുഖത്തിൽക്കൊതിയറ്റവൻ
രാഗദ്വേഷഭയം വിട്ടോൻ സ്ഥിതധീ മുനിയാണവൻ 56

ശുഭാശുഭങ്ങളേറ്റാലുമൊന്നിലും സ്നേഹമറ്റവൻ
കൊണ്ടാടാത്തോൻ വെറുക്കാത്തോനത്രേ പ്രജ്ഞയുറച്ചവൻ 57

ആമ കൈകാൽ തലകൾ പോലിന്ദ്രിയങ്ങളെയൊക്കെയും
വിഷയാൽപ്പിൻവലിക്കുന്നോനത്രേ പ്രജ്ഞയുറച്ചവൻ 58

ആഹാരം വിട്ട ദേഹിക്കു വിഷയങ്ങളൊഴിഞ്ഞുപോം
രസമെന്യേ, രസം പിന്നെപ്പരം കണ്ടീടിൽവിട്ടുപോം 59

കൗന്തേയ, യത്നം ചെയ്താലും വിദ്വാനാം പുരുഷന്നുമേ
മയക്കുമിന്ദ്രിയഗ്രാമം മനസ്സിനെ ഹരിക്കുമേ, 60

അതൊക്കെയുമടക്കീട്ടെൻ പരൻ യോഗമിരിക്കണം
ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ വശപ്പെട്ടോനത്രേ പ്രജ്ഞയുറച്ചവൻ 61

വിഷയങ്ങൾ നിനപ്പോനായവയിൽസ്സംഗമാപ്പെടും
സംഗത്താൽക്കാമമുണ്ടാകും, കാമത്താൽക്രോധമാണ്ടിടും 62

ക്രോധത്താലാണു സമ്മോഹം സമ്മോഹാലോർമ്മ വിട്ടിടും,
ഓർമ്മ വിട്ടാൽ ബുദ്ധി കെടും ബുദ്ധി കെട്ടാൽ നശിച്ചിടും 63

രാഗദ്വേഷങ്ങൾ വിട്ടും തൻ പാട്ടിലാമിന്ദ്രിയങ്ങളാൽ
സ്വായത്തം വിഷയം കൊൾവോൻ പ്രസാദത്തെയണഞ്ഞിടും 64

പ്രസാദത്തിൽസ്സർവ്വദുഃഖഹാനിയായവനൊത്തിടും
പ്രസന്നചിത്തനുടനേ ബുദ്ധിയേറ്റമുറച്ചിടും 65

അയോഗിക്കൊത്തിടാ ബുദ്ധിയയോഗിക്കില്ല ഭാവന
ശാന്തിയൊക്കാ ഭാവിയൊത്തോനശാന്തന്നെവിടെസ്സുഖം? 66

ചരിക്കുമിന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു മനസ്സും കൂടെയെത്തുകിൽ
ഹരിക്കും പ്രജ്ഞയതു കാറ്റംഭസ്സിൽത്തോണി പോലവേ 67

അതുകൊണ്ടു മഹാബാഹോ, വിഷയങ്ങളിലിന്ദ്രിയം
അടങ്ങി നില്ക്കുന്നവനാണത്രേ പ്രജ്ഞയുറച്ചവൻ 68

ഏവർക്കും രാത്രിയാം നേരമുണർന്നീടുന്നു സംയമി
കാണും മുനിക്കു നിശയാണെല്ലാരുമുണരുന്നതിൽ 69

വെള്ളം നിറഞ്ഞിട്ടിളകാതുറച്ച
കടൽക്കകം നീരണയുന്നപോലെ
മുറ്റും കാമം ചേരുവോൻ ശാന്തിയേന്തും
കാമം കാമിക്കുന്നവൻ ശാന്തിയേന്താ 70

കാമമെല്ലാം വെടിഞ്ഞിട്ടു കാംക്ഷവിട്ടു ചരിപ്പവൻ
നിർമ്മമൻ നിരഹങ്കാരനായവൻ ശാന്തിയേന്തിടും 71

ഇതു പാർത്ഥ, ബ്രഹ്മനിലയിതുള്ളോൻ മോഹമാണ്ടിടാ
ഇതിൽനിന്നാൽക്കലാശത്തിൽ ബ്രഹ്മനിർവ്വാണമാണ്ടിടും 72

അദ്ധ്യായം മൂന്ന്

കർമ്മയോഗം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
ജ്ഞാനം കർമ്മത്തിനേക്കാളും മെച്ചമെങ്കിൽജ്ജനാർദ്ദന!
ഘോരകർമ്മത്തിലെന്തെന്നെ നിയോഗിപ്പതു കേശവ! 1

കലർത്തിച്ചൊല്ലിയെൻബുദ്ധി മോഹിപ്പിക്കുന്നു ഹന്ത! നീ
തീർച്ചകണ്ടൊന്നുരച്ചാലുമതിൽ ശ്രേയസ്സു നേടുവാൻ 2

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
ലോകത്തിൽനിഷ്ഠ രണ്ടായ് ഞാൻ ചൊന്നേൻ മുൻപനഘാശയ!
ജ്ഞാനയോഗാൽക്കർമ്മയോഗാൽസ്സാംഖ്യർക്കും യോഗികൾക്കുമേ 3

കർമ്മങ്ങൾ തുടരാഞ്ഞാലും നൈഷ്കർമ്മ്യം നേടിടാ പുമാൻ
സന്യാസംകൊണ്ടു താനിങ്ങു സിദ്ധി നേടുന്നതല്ലെടോ 4

ക്ഷണം പോലുമൊരാൾ കർമ്മമൊന്നും ചെയ്യാതെ നിന്നിടാ
ചെയ്യിപ്പിക്കും പ്രകൃതിജഗുണം കർമ്മത്തെയാരെയും 5

കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളെ നിർത്തീട്ടിന്ദ്രിയാർത്ഥങ്ങളുള്ളിനാൽ
ഓർത്തിരിക്കും മൂഢബുദ്ധി മിത്ഥ്യാചാരനുമാണെടോ 6

മനസ്സുകൊണ്ടിന്ദ്രിയങ്ങടക്കിക്കർമ്മയോഗവും
കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളാൽ ചെയ്വോനസക്തൻ മെച്ചമർജ്ജുന! 7

ദൃഢം കർമ്മം ചെയ്ക കർമ്മേമകർമ്മത്തിലുമുത്തമം
കർമ്മം ചെയ്യാതെ നിൻ ദേഹയാത്രപോലും നടന്നിടാ 8

യജ്ഞാർത്ഥകർമ്മം വിട്ടിങ്ങീ ലോകമേ കർമ്മബന്ധനം
അതിന്നു കർമ്മം കൗന്തേയ, ചെയ്ക നിസ്സംഗനായ് ഭവാൻ 9

യജ്ഞത്തോടും പ്രജാസൃഷ്ടി ചെയ്തെന്നോതി പ്രജാപതി
നിങ്ങൾക്കിതേ കാമധേനുവിതിനാൽനിങ്ങൾ വാഴ്കുവിൻ 10

ഇതിൽച്ചെയ്വിൻ ദേവതൃപ്തി തർപ്പിക്കും ദേവർ നിങ്ങളെ
അന്യോന്യം തർപ്പണം ചെയ്തു പരം ശ്രേയസ്സു നേടുവിൻ 11

യജ്ഞതർപ്പിതരാം വാനോർ നിങ്ങൾക്കിഷ്ടസുഖം തരും
അവർക്കേകാതവർ തരുന്നതേല്പാൻ നല്ല കള്ളനാം 12

സത്തുക്കൾ യജ്ഞശിഷ്ടത്തെയാശിച്ചഘമൊഴിച്ചിടും
തനിക്കു താൻ പചിക്കുന്നോർ പാപം പാപികളേല്ക്കുമേ 13

അന്നാൽജ്ജീവികളുണ്ടാകുമന്നമുണ്ടാം ഘനത്തിനാൽ
യജ്ഞത്താൽ മേഘമുണ്ടാകും യജ്ഞം കർമ്മസമുദ്ഭവം 14

കർമ്മം ബ്രാഹ്മോദ്ഭവം കാൺക ബ്രഹ്മാക്ഷരസമുദ്ഭവം
അതിനാൽസ്സർവ്വഗം ബ്രഹ്മമെന്നും യജ്ഞത്തിൽ നില്പതാം 15

ഏവം നടത്തും ചക്രത്തെയനുവർത്തിച്ചിടാത്തവൻ
പാപായുസ്സിന്ദ്രിയാരാമൻ ജീവിപ്പൂ പാർത്ഥ, പാഴിലായ് 16

ആരാത്മരതിയായാത്മതൃപ്തനായോരു മാനവൻ
ആത്മാവിൽത്തന്നെ സന്തുഷ്ടനവൻ ചെയ്യേണ്ടിതില്ലിഹ 17

ചെയ്താലുമവനില്ലൊന്നും കാര്യം ചെയ്തില്ലയെങ്കിലും
സർവ്വഭൂതത്തിലുമവന്നില്ലല്ലോ കാര്യബന്ധനം 18

അതിനാൽസ്സക്തി വിട്ടെന്നും ചെയ്യേണ്ടും ക്രിയ ചെയ്ക നീ
കർമ്മസംഗം വിട്ടു ചെയ്യും പുരുഷൻ പരമാർന്നിടും 19

കർമ്മത്താൽത്തന്നെ സംസിദ്ധി പൂണ്ടോർകൾ ജനകാദികൾ
ലോകസംഗ്രഹമൊന്നോർത്താലും നീ ക്രിയ ചെയ്യണം 20

എന്തെന്തു വലിയോൻ ചെയ്വതതു ചെയ്യുന്നു മറ്റുപേർ
അവനെന്തോ പ്രമാണിപ്പതതു പിൻതുടരും ജനം 21

എനിക്കു പാർത്ഥ, മുപ്പാരിലൊന്നും ചെയ്യേണ്ടതില്ലെടോ
കിട്ടാത്തതില്ലാ കിട്ടാനും കർമ്മത്തിൽത്തന്നെ നില്പു ഞാൻ 22

ഇളവില്ലാതെ കർമ്മത്തിൽ ഞാൻ നിന്നീടാതിരിക്കിലോ
എൻ വഴിക്കേ പിൻതുടരൂ പാർത്ഥ മാനുഷരേവരും 23

ഈ ലോകമൊക്കക്കെട്ടീടും ഞാൻ കർമ്മം ചെയ്തിടായ്കിലോ
സങ്കരം ചെയ്യുവോനാകുമീ പ്രജാക്ഷയകാരിയാം 24

സക്തരാം മൂഢർ കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തീടുംപോലെ ഭാരത!
ലോകസംഗ്രഹമിച്ഛിപ്പോനസക്തൻ ചെയ്യണം ബുധൻ 25

കർമ്മസംഗികളജ്ഞർക്കു ബുദ്ധിഭേദം വരുത്തൊലാ
ഒത്തു വിദ്വാൻകർമ്മമൊക്കെച്ചെയ്തു ചെയ്യിച്ചുകൊള്ളണം 26

കർമ്മങ്ങളൊക്കെ പ്രകൃതിഗുണങ്ങൾവഴി ചെയ്കിലും
അഹങ്കാരവിമൂഢാത്മാവോർപ്പൂ ഞാൻ ചെയ്വതെന്നുതാൻ 27

തത്ത്വം കണ്ടോൻ മഹാബാഹോ ഗുണകർമ്മത്തിരിപ്പിലേ
ഗുണാഗുണത്തിൽ നില്ക്കുന്നതെന്നറിഞ്ഞിട്ടസക്തനാം 28

പ്രകൃതിസ്ഥിതിമൂഢന്മാർ ഗുണകർമ്മത്തിലേർപ്പെടും
എല്ലാം കാണാത്താജ്ഞളരെയെല്ലാം കണ്ടോനിളയ്ക്കൊലാ 29

അദ്ധ്യാത്മബുദ്ധിയാലെന്നിൽക്കർമ്മമെല്ലാം ന്യസിച്ചു താൻ
നിരാശിസ്സായ് നിർമ്മമനായല്ലൽ വിട്ടടർ ചെയ്ക നീ 30

എനിക്കുള്ളീ മതം നിത്യമനുഷ്ഠിക്കുന്ന മാനവർ
ശ്രദ്ധയൊത്തീർഷ്യ വിട്ടുള്ളോർ കർമ്മനിർമ്മുക്തരായ് വരും 31

ഈർഷ്യ വിട്ടെൻ മതമിതങ്ങനുഷ്ഠിക്കാതിരിപ്പവർ
സർവ്വജ്ഞാനവിമൂഢന്മാർ നഷ്ടബുദ്ധികളോർക്ക നീ 32

അറിവോനും തൽപ്രകൃതിയൊത്തിടും ചേഷ്ടകൊള്ളുമേ
പ്രകൃതിക്കെത്തുമേ ലോകർനിഗ്രഹം ചെയ്വതെന്തുവാൻ 33

രാഗദ്വേഷങ്ങൾ നില്പുണ്ടിങ്ങിന്ദ്രിയാർത്ഥങ്ങൾ തോറുമേ
അവറ്റിൻപാട്ടിലായ്പ്പോകൊല്ലിവന്നവ വിരോധികൾ 34

പരധർമ്മത്തിനേക്കാളും വികർമ്മം വിഗുണം ഗുണം
സ്വധർമ്മത്തിൽച്ചാക നല്ലു പരധർമ്മ ഭയങ്കരം 35

അർജ്ജുനൻപറഞ്ഞു -
എന്നാലിങ്ങാരയച്ചിട്ടു പാപം ചെയ്യുന്നു പൂരുഷൻ
തന്നിച്ഛ വിട്ടും വാർഷ്ണേയ ബലാൽക്കല്പിച്ചവണ്ണമേ 36

ശ്രീഭഗവാൻപറഞ്ഞു -
ഈക്കാമമീക്രോധമിതു രജോഗുണസമുത്ഭവം
മഹാശനൻ മഹാപാപി കാൺകിവൻതന്നെ വൈരിയാം 37

പുകയഗ്നിയെ മൂടുന്നു ചളി കണ്ണാടിയേയുമേ
ജരായു ഗർഭം മൂടുന്നുണ്ടേവം മൂടുമിതെങ്ങുമേ 38

ഇതിനാലാവൃതം ജ്ഞാനം ജ്ഞാനിക്കോ നിത്യവൈരിയാൽ
കൗന്തേയ കാമപൂരത്തിൽതൃപ്തിയില്ലാത്തൊരഗ്നിയാൽ 39

ഇന്ദ്രിയം ബുദ്ധിമനവുമധിഷ്ഠാനമിതിന്നുപോൽ
ഇവയാലേ മയക്കുന്നൂ ജ്ഞാനം മൂടിട്ടു ദേഹിയെ 40

അതിനാൽ നീയിന്ദ്രിയങ്ങൾ മുൻപടക്കീട്ടു ഭാരത!
വിജ്ഞാനം പോക്കിടുന്നോരീപ്പാപിയെസ്സംഹരിക്കെടോ 41

പരങ്ങളാണിന്ദ്രിയങ്ങളിന്ദ്രിയങ്ങൾക്കുമേ മനം
മനസ്സിന്മേലെയാം ബുദ്ധി ബുദ്ധിക്കും മേലെയാണവൻ 42

ഏവം ബുദ്ധിക്കു പരനെക്കണ്ടങ്ങാത്മാവടക്കി നീ
മഹാബാഹോ, കൊല്ക കാമരൂപദുർവ്വാരവൈരിയെ 43

അദ്ധ്യായം നാല്

ജ്ഞാനകർമ്മവിഭാഗയോഗം

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
ഈയൊരവ്യയമാം യോഗം വിവസ്വാനോടു ചൊല്ലി ഞാൻ
വിവസ്വ്യൻ മനുവോടോതീ മനുവിക്ഷ്വാകുവോടുമേ 1

രാജർഷികളറിഞ്ഞാരിപ്പരമ്പര വഴിക്കിതും
ഏറെക്കാലംകൊണ്ടു നശിച്ചതീ യോഗം പരന്തപ! 2

ആപ്പുരാതനമാം യോഗം നിന്നോടിന്നുരചെയ്തു ഞാൻ
ഭക്തനെന്നിഷ്ടനെന്നോർത്തു ഗൂഢമാകുമിതുത്തമം 3

അർജ്ജുനൻപറഞ്ഞു -
പിൻപേ നിൻ ജനനം മുൻപേ വിവസ്വാന്റെ ജന്മവും
ആദ്യം നീയോതിയെന്നീ ഞാനറിയേണ്ടുന്നതെങ്ങനെ? 4

ശ്രീഭഗവാൻപറഞ്ഞു -
കഴിഞ്ഞൂ പല ജന്മം മേ നിനക്കും പലതർജ്ജുന!
അതൊക്കെ ഞാനോർക്കുവേൻ നീയോർക്കുന്നീല പരന്തപ! 5

അജനവ്യയനെന്നാലും ഭൂതങ്ങൾക്കീശനാകിലും
നിജപ്രകൃതി കൈകൊണ്ടു ജനിപ്പേനാത്മമായയാൽ 6

ധർമ്മത്തിന്നെപ്പോഴൊക്കേയും വാട്ടം തട്ടുന്നു ഭാരത!
അധർമ്മാഭ്യുത്ഥാനവുമന്നാത്മസൃഷ്ടി കഴിപ്പൂ ഞാൻ 7

സാധുസംരക്ഷണത്തിനും ദുഷ്ടസംശിക്ഷണത്തിനും
ധർമ്മത്തിൻനിലനില്പിന്നും യുഗംതോറും ജനിക്കുവേൻ 8

എൻ ദിവ്യജന്മങ്ങളേവം നേരോടറിഞ്ഞവൻ
ദേഹം വിട്ടാൽജ്ജനിക്കില്ലീയെങ്കലെത്തീടുമർജ്ജുന! 9

രാഗക്രോധങ്ങൾ വിട്ടെന്നെത്താനോർത്തെന്നെ ശ്രയിച്ചവർ
പലരും ജ്ഞാനതപശ്ശുദ്ധർ ഞാൻ തന്നെയായിനാർ 10

ആരെന്നെയെമ്മട്ടണവതമ്മട്ടവരെയേല്പു ഞാൻ
എൻ വഴിക്കനുവർത്തിപ്പൂ പാർത്ഥ, മാനുഷർ മുറ്റുമേ 11

കർമ്മസിദ്ധിക്കു കാംക്ഷിപ്പോർദേവന്മാരെ യജിപ്പവർ
ഉടൻ മനുഷ്യലോകത്തിൽക്കർമ്മത്താൽ സിദ്ധി കിട്ടിടും 12

ഗുണകർമ്മവിഭാഗത്താൽ ജാതി നാലും ചമച്ചു ഞാൻ
അതിന്നു കർത്താവെന്നാൽഞാനകർത്താവറികവ്യയൻ 13

കർമ്മലേപമെനിക്കില്ലില്ലേതും കർമ്മഫലാശയും
ഇമ്മട്ടെന്നെയറിഞ്ഞോനും കർമ്മബന്ധമറിഞ്ഞിടാ 14

എന്നറിഞ്ഞും ചെയ്തു കർമ്മം പണ്ടുള്ളോർ മോക്ഷകാംക്ഷികൾ
അതിനാൽച്ചെയ്ക നീ കർമ്മം പണ്ടുള്ളോർ പണ്ടു ചെയ്തതാം 15

കർമ്മമെന്തെന്താണകർമ്മമിതിൽക്കവികൾ മൂഢരാം
ആക്കർമ്മം നിന്നോടോതാം ഞാ,നറിഞ്ഞാൽപ്പാപമറ്റിടും 16

തത്ത്വം കർമ്മത്തിനും കാൺക വികർമ്മത്തിനുമങ്ങനെ
അകർമ്മത്തിനുമേ കാൺക കർമ്മത്തിൻ ഗതി ദുർഘടം 17

അകർമ്മത്തിൽക്കർമ്മവും താൻ കർമ്മത്തിങ്കലകർമ്മവും
കാണ്മോൻ ധീമാൻ മാനുഷരിലിവൻ യോഗി കൃതാർത്ഥനാം 18

കാമസങ്കല്പമില്ലാതെ സർവ്വാരംഭമുള്ളവൻ
കർമ്മം ജ്ഞാനത്തീയിൽവെന്തോൻ വിദ്വാനെന്നോതുമേ ബുധർ 19

കർമ്മത്തിൻ ഫലബന്ധം വിട്ടെന്നും തൃപ്തൻ നിരാശ്രയൻ
കർമ്മം ചെയ്യുന്നിതെന്നാലുമൊന്നും ചെയ്യുന്നതില്ലവൻ 20

നിരാശി യതചിത്താത്മാവെല്ലാബ്ബന്ധവുമറ്റവൻ
കർമ്മം മെയ്യാലെ താൻചെയ്‌വോൻ കില്ബിഷത്തിൽപ്പെടാ ദൃഢം 21

യദൃച്ഛാലാഭസന്തുഷ്ടൻ ദ്വന്ദ്വം വിട്ടോൻ വിമത്സരൻ
സിദ്ധ്യസിദ്ധികളിൽത്തുല്യൻ ചെയ്കിലും ബന്ധമേറ്റിടാ 22

സംഗം പോയ് മുക്തനായ് ജ്ഞാനത്തിങ്കൽച്ചിത്തമുറച്ചഹോ!
യജ്ഞാർത്ഥം ക്രിയചെയ്‌വോനു ലയിച്ചീടും സമസ്തവും 23

ബ്രഹ്മാഗ്നിയിൽ ബ്രഹ്മഹവ്യം ബ്രഹ്മാൽ ബ്രഹ്മാർപ്പണം ഹുതം
ബ്രഹ്മത്തിലെത്തിടുമവൻ ബ്രഹ്മകർമ്മസമാധിയാൽ 24

ദൈവയജ്ഞമുപാസിപ്പൂ വേറിട്ടു ചില യോഗികൾ
യജ്ഞം യജ്ഞത്തിനാൽത്തന്നെ ചെയ്‌വൂ ബ്രഹ്മാഗ്നിയിൽച്ചിലർ 25

സംയമാഗ്നിയിൽ ഹോമിപ്പൂ ശ്രോത്രാദീന്ദ്രിയവും ചിലർ
ഇന്ദ്രിയാഗ്നിയിൽ ഹോമിപ്പൂ ശബ്ദാദി വിഷയം ചിലർ 26

മറ്റുമിന്ദ്രിയകർമ്മങ്ങൾ പ്രാണകർമ്മങ്ങളും ചിലർ
ഹോമിപ്പൂ ജ്ഞാനദീപ്താത്മയോഗസംയമവഹ്നിയിൽ 27

ദ്രവ്യയജ്ഞം തപോയജ്ഞം ജ്ഞാനയജ്ഞവുമായ്ച്ചിലർ
സ്വാദ്ധ്യായജ്ഞാനയജ്ഞന്മാർ യതിമാർ സംശിതവ്രതർ 28

ഹോമിപ്പൂ പ്രാണനിലപാനനെ പ്രാണനപാനനിൽ
പ്രാണാപാനപ്പോക്കു നിർത്തി പ്രാണായാമമെഴും ചിലർ 29

പ്രാണൻ പ്രാണനിൽ ഹോമിപ്പൂ നിയതാഹാരരാം ചിലർ
യജ്ഞജ്ഞരിവരെല്ലാരും യജ്ഞത്താൽപ്പാപമറ്റവർ 30

യജ്ഞശിഷ്ടാമൃതം കൊൾവോർ നിത്യബ്രഹ്മത്തിലെത്തുമേ
അയജ്ഞനിങ്ങില്ല ലോകമങ്ങെന്തോ കുരുനന്ദന! 31

ഏവം ബ്രഹ്മമുഖത്തിങ്കൽച്ചെയ്യുന്നൂ പല യജ്ഞവും
ഇതൊക്കെയും കർമ്മജങ്ങളിതറിഞ്ഞങ്ങു മുക്തനാം 32

ദ്രവ്യയജ്ഞത്തിലും നല്ലൂ ജ്ഞാനയജ്ഞം പരന്തപ!
പാർത്ഥ, മറ്റും കർമ്മമൊക്കെജ്ഞാനത്തിങ്കലടങ്ങുമേ 33

പ്രണിപാതം പരിപ്രശ്നം സേവയും ചെയ്തതേല്ക്ക നി
നിനക്കീ ജ്ഞാനമോതീടും ജ്ഞാനിമാർ തത്ത്വദർശികൾ 34

അതറിഞ്ഞാലിപ്രകാരം നീ മോഹിക്കില്ല പാണ്ഡവ!
അതിനാൽജ്ജീവജാലം നീ കാണും തങ്കലുമെങ്കലും 35

സർവ്വപാപികളേക്കാളും പാപകൃത്തമനെങ്കിലും
ജ്ഞാനപ്ലവം കൊണ്ടു പാപമൊക്കെയും നീ കടന്നിടും 36

കത്തും തീ ചാമ്പലാക്കുന്നൂ വിറകെങ്ങനെയർജ്ജുന!
ജ്ഞാനാഗ്നി കർമ്മമൊക്കെയും ചാമ്പലാക്കുമതേവിധം 37

ജ്ഞാനത്തിനെപ്പോലെ പരിശുദ്ധം മറ്റൊന്നുമില്ലിഹ
അതുതാനേ യോഗസിദ്ധൻ കാലത്താൽത്തന്നിലേല്ക്കുമേ 38

ജ്ഞാനം നേടും ശ്രദ്ധയുള്ളോൻ തല്പരൻ സംയതേന്ദ്രിയൻ
ജ്ഞാനം വന്നാൽപ്പരം ശാന്തിയുടനേതന്നെ നേടിടും 39

അറിയാത്തോൻ ശ്രദ്ധ കെട്ടോൻ സംശയിപ്പോൻ നശിച്ചുപോം
സംശയിപ്പോനിഹപരലോകമില്ലില്ല സൗഖ്യവും 40

യോഗത്താൽ കർമ്മവും വിട്ടോൻ ജ്ഞാനത്താൽ ശങ്കയറ്റവൻ
ആത്മവനുമായവനിൽക്കർമ്മം പറ്റാ ധനഞ്ജയ! 41

എന്നാലജ്ഞാനവഴിയായുള്ളിൽ നില്ക്കുന്ന സംശയം
ജ്ഞാനാസിയാൽ വെട്ടി യോഗമേല്ക്കെഴുന്നേല്ക്ക ഭാരത 42

അദ്ധ്യായം അഞ്ച്

സന്യാസയോഗം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
കൃഷ്ണ, സന്യാസവും കർമ്മയോഗവും വാഴ്ത്തിടുന്നു നീ
നല്ലതേതാണിവയിലെന്നുറപ്പിച്ചരുൾചെയ്ക മേ 1

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
രണ്ടും നിശ്രേയസം നല്കും സന്യാസം കർമ്മയോഗവും
കർമ്മസന്യാസത്തിനേക്കാൾ കർമ്മയോഗം വിശിഷ്ടമാം 2

അറികിച്ഛാദ്വേഷഹീനൻ നിത്യസന്യാസിയെന്നു നീ
നിർദ്വന്ദ്വൻ സുഖമായ് ബന്ധം വിട്ടുപോരും മഹാഭുജ! 3

സാംഖ്യയോഗങ്ങൾ രണ്ടെന്നാർ മൂഢർ പണ്ഡിതരല്ലെടോ
നന്നായിട്ടൊന്നുശീലിച്ചാൽ കിട്ടും രണ്ടിന്റെയും ഫലം 4

സാംഖ്യങ്ങളാലുള്ള ഫലം നേടാം യോഗങ്ങളാലുമേ
സാംഖ്യയോഗങ്ങളൊന്നായികാണ്മാനാകുന്നു കാണ്മവൻ 5

യോഗംകൂടാതെ സന്യാസം നേടാൻ പണി മഹാഭുജ!
യോഗമൊക്കും മുനിയുടൻ ബ്രഹ്മം സാധിച്ചുകൊള്ളുമേ 6

യോഗമുള്ളോൻ ശുദ്ധചിത്തൻ ജിതാത്മാവു ജിതേന്ദ്രിയൻ
സർവ്വഭൂതാത്മഭൂതൻ താൻ ചെയ്കിലും ലേപമാർന്നിടാ 7

ഒന്നും ചെയ്യുന്നതില്ലെന്നു തത്വജ്ഞൻ യോഗിയോർക്കുമേ
കണ്ടും കേട്ടും തൊട്ടുനാറ്റിത്തിന്നുപോയ് വീർത്തുറങ്ങിലും 8

ചൊല്ലിവിട്ടുമെടുത്തും താൻ കണ്ണുചിമ്മി മിഴിക്കിലും
വിഷയങ്ങൾക്കിന്ദ്രിയങ്ങൾ നില്പിതെന്നും ധരിച്ചുതാൻ 9

ബ്രഹ്മത്തിങ്കൽച്ചേർത്തു കർമ്മം സംഗമെന്യെ ചരിപ്പവൻ
നീർകൊണ്ടു താമരയില പോലഘംകൊണ്ടലിപ്തനാം 10

ദേഹം മനം ബുദ്ധി കേവലേന്ദ്രിയങ്ങളിവറ്റിനാൽ
സംഗം വിട്ടാത്മശുദ്ധിക്കു കർമ്മം ചെയ്യുന്നു യോഗികൾ 11

യോഗി കർമ്മഫലം വിട്ടിട്ടുറപ്പിൽശ്ശാന്തിയേന്തിടും
യോഗമറ്റോൻ കാമബലാൽ ഫലം കാമിച്ചു ബദ്ധനാം 12

മനസ്സാൽ കർമ്മമൊക്കെയും വിട്ടുവാഴും സുഖം വശി
നവദ്വാരപുരേ ദേഹി ചെയ്യാ ചെയ്യിക്കയില്ല താൻ 13

ജഡത്തിൽക്കർതൃക്കർമ്മങ്ങളെന്യേ സൃഷ്ടിക്കയാം പ്രഭു
ഇല്ലാ കർമ്മഫലാസംഗം പ്രവർത്തിപ്പൂ സ്വഭാവമേ 14

ഏൽക്കില്ലൊന്നിന്റെയും പാപമേല്ക്കില്ലാ പുണ്യവും പ്രഭു
അജ്ഞാനാവൃതമാം ജ്ഞാനമതിൽ മോഹിപ്പു ജീവികൾ 15

ആത്മാവിനെഴുമജ്ഞാനം ജ്ഞാനത്താൽത്തീർക്കുവോർക്കഹോ!
ജ്ഞാനമാദിത്യനെപ്പോലെ തെളിയിക്കും പരത്തിനെ 16

തൽബ്ബുദ്ധികൾ തദാത്മാക്കൾ തന്നിഷ്ഠന്മാർ തദാശ്രയർ
വീണ്ടും പോരാത്തിടത്തെത്തും ജ്ഞാനത്താൽപ്പാപമറ്റവർ 17

വിദ്യാവിനയമാർന്നുള്ള വിപ്രനിൽ പയ്യിലാനയിൽ
നായിൽപ്പറയനിൽപ്പോലും സമദർശികൾ പണ്ഡിതർ 18

ഇങ്ങു സൃഷ്ടി ജയിച്ചോരാം സാമ്യത്തിൽചിത്തമൊത്തവർ
നിർദ്ദോഷസമമാ ബ്രഹ്മം ബ്രഹ്മത്തിലവർ നില്പവർ 19

പ്രിയം വന്നാൽ പ്രഹർഷിക്കില്ലപ്രിയത്തിൽ വെറുത്തിടാ
സ്ഥിരബുദ്ധി പരുങ്ങാത്തോൻ ബ്രഹ്മജ്ഞൻ ബ്രഹ്മമാണ്ടവൻ 20

ബാഹ്യസ്പർശാസക്തനേതു സുഖമാത്മാവിലേല്ക്കുമോ
ബ്രഹ്മയോഗം പൂണ്ടവനാസ്സുഖക്ഷയമേൽക്കുമേ 21

വിഷയാസംഗസൗഖ്യങ്ങൾ ദുഃഖഹേതുക്കൾതന്നെയാം
ഉണ്ടാം നശിക്കും കൗന്തേയ, രമിക്കില്ലവയിൽബ്ബുധൻ 22

കാമക്രോധത്തള്ളലിനെ മെയ്‌വിടുന്നതിൽ മുന്നമേ
ഇവിടെത്താൻ സഹിക്കുന്നോൻ യോഗിയാണവനാം സുഖി 23

അന്തസ്സുഖാന്തരാരാമനന്തർജ്ജ്യോതിസ്സുമാണ്ടവൻ
ബ്രഹ്മഭൂതനവൻ യോഗി ബ്രഹ്മാനന്ദമണഞ്ഞിടും 24

ലഭിപ്പൂ ബ്രഹ്മനിർവാണമൃഷിമാരസ്തകല്മഷർ
ദ്വന്ദം വിട്ട യതാത്മാക്കളേവർക്കും ഹിതകാംക്ഷികൾ 25

കാമക്രോധം വിട്ട യതചിത്തരാം യതിക്കൾക്കഹോ!
ആത്മജ്ഞർക്കു നടക്കുന്നു ബ്രഹ്മനിർവ്വാണമെന്നുമേ 26

ബാഹ്യസ്പർശം പുറത്താക്കി ഭ്രൂമദ്ധ്യേ ദൃഷ്ടിയാക്കിയും
പ്രാണാപാനങ്ങളെത്തുല്യം മൂക്കിനുള്ളിൽ നടത്തിയും 27

യതേന്ദ്രിയമനോബുദ്ധി മുനി മോക്ഷപരായണൻ
ഇച്ഛാഭയക്രോധഹീനനെപ്പോഴും മുക്തനാണവൻ 28

തപോയജ്ഞഫലം കൊൾവോൻ സർവ്വലോകർക്കുമീശ്വരൻ
സർവ്വലോകസുഹൃത്തീഞാനെന്നറിഞ്ഞോർക്കു ശാന്തിയാം 29

അദ്ധ്യായം ആറ്

ആത്മസംയമ യോഗം

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
കർമ്മത്തിൻ ഫലമേല്ക്കാതെ കർമ്മം വേണ്ടതു ചെയ്‌വവൻ
സന്യാസി യോഗിയാണഗ്നിക്രിയവിട്ടവനല്ലഹോ! 1

സന്യാസമെന്നു ചൊൽവോന്നു യോഗമാണോർക്ക ഭാരത!
സങ്കല്പം സന്യസിക്കാത്തോൻ യോഗിയാവില്ലൊരുത്തനും 2

യോഗം പഠിക്കും മുനിക്കു കർമ്മം കാരണമാണു പോൽ
യോഗം സാധിച്ചുള്ളവന്നോ ശമം കാരണമാണു പോൽ 3

ഇന്ദ്രിയാർത്ഥങ്ങളാം കർമ്മങ്ങളിൽസ്സംഗിച്ചിടാത്തവൻ
സർവ്വസങ്കല്പസന്യാസിയായാലോ സിദ്ധയോഗനാം 4

താനാത്മോദ്ധാരണം ചെയ്ക ചെയ്യൊല്ലാത്മാവസാദനം
ആത്മാവാത്മാവിന്നു ബന്ധുവാത്മാവാത്മാവിനുള്ളരി 5

ആത്മാവാത്മാവിനാൽ വെന്നോനുള്ളാത്മാവാത്മബന്ധുവാം
ആത്മാവു വൈരിയെപ്പോലെയനാത്മാവിന്നു വൈരിയാം 6

ജിതാത്മാവായ ശാന്തന്നു പരമാത്മാവു സിദ്ധമാം
മാനാവമാന ശീതോഷ്ണ സുഖദുഃഖങ്ങളിൽ പരം 7

ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസംതൃപ്തൻ കൂടസ്ഥൻ വിജിതേന്ദ്രിയൻ
യുക്തമെന്നോതിടും യോഗി പൊന്നിലും മണ്ണിലും സമൻ 8

സുഹൃന്മിത്രാരിമദ്ധ്യസ്ഥ ബന്ധുസ്വസ്ഥ വിരുദ്ധരിൽ
സാധുക്കളിൽ ദുഷ്ടരിലും സമബുദ്ധി വിശിഷ്ടനാം 9

ഗൂഢസ്ഥലം വാണു യോഗി യോഗം ശീലിക്കുകെപ്പോഴും
ഒറ്റയ്ക്കു യതചിത്താത്മാവാശിസ്സറ്റപരിഗ്രഹൻ 10

ശുദ്ധദേശത്തുറപ്പായ്ത്തന്നാസനം വെച്ചുകൊള്ളണം
ഉയർന്നും താണുമല്ലാതെ ശീലതോൽപ്പുൽവിരിപ്പൊടും 11

അതിലേകാഗ്രമതിയായ്ച്ചിത്തേന്ദ്രിയജയത്തൊടും
ആസനം വാണാത്മശ്ശുദ്ധിക്കായി യോഗമെടുക്കണം 12

മെയ്യും കഴുത്തും തലയുമൊത്തിളക്കാതുറപ്പൊടും
തൻമൂക്കിൻ തലമേൽ നോക്കീട്ടിക്കെങ്ങും നോക്കിടാതെതാൻ 13

ശാന്താത്മാവായ് ഭീതിയെന്യേ ബ്രഹ്മചാരിവ്രതത്തൊടും
മനസ്സടക്കി മച്ചിത്തൻ മൽപ്പരൻ യോഗമേല്ക്കണം 14

നിത്യമീമട്ടാത്മയോഗം ചെയ്യും യോഗി യതാശയൻ
എന്നിൽ നിർവ്വാണപരയായീടുമാശ്ശാന്തിയേന്തിടും 15

യോഗമൊക്കാ പെരുന്തീനിക്കൊട്ടുമുണ്ണാത്തവന്നുമേ
പെരുത്തുറങ്ങുന്നോനൊട്ടുമുറങ്ങാത്തോനുമർജ്ജുന! 16

ഒത്താഹാരവിഹാരത്തോടൊത്ത കർമ്മക്രമത്തോടും
ഒത്തുറങ്ങിയുണർന്നോനു യോഗം ദുഃഖം കെടുക്കുമേ 17

എപ്പോളടങ്ങിടും ചിത്തമാത്മാവിൽത്തന്നെ നില്പതാം
കാമമെല്ലാം കൈവെടിഞ്ഞോൻ യോഗമാണ്ടവനപ്പോഴേ 18

ദൃഷ്ടാന്തം കാറ്റുതട്ടാത്ത ദിക്കിൽദ്ദീപം ജ്വലിച്ചിടാ;
അവ്വണ്ണമാണാത്മയോഗമാണ്ടൊരു യതചിത്തനും 19

യോഗം ശീലിച്ചുതടയും ചിത്തമെങ്ങുരമിപ്പതോ
അങ്ങാത്മാവിനെയാത്മാവാൽകാണ്ടാത്മാവിൽസ്സുഖിച്ചിടും 20

അതീന്ദ്രിയം ബുദ്ധിവേദ്യമാകുമന്തത്തിലെസ്സുഖം
എങ്ങറീഞ്ഞീടുമവിടെ നില്ക്കും തത്വാൽച്ചലിച്ചിടാ 21

എന്തേറ്റാലതിലും മേലെ ലാഭം മറ്റൊന്നുമോർത്തിടാ
അതിൽനിന്നോൻ പെരുത്തീടും ദുഃഖത്താലും ചലിച്ചിടാ 22

അതല്ലോ ദുഃഖയോഗത്തിൻ വിയോഗം യോഗമെന്നതും
മനം വെറുക്കാതാ യോഗമുറയ്ക്കുംപടി നേടണം 23

സങ്കല്പങ്ങൾ കാമങ്ങളൊക്കെയും കൈവെടിഞ്ഞുടൻ
മനസ്സാലിന്ദ്രിയഗ്രാമമെല്ലാടത്തും തടഞ്ഞുതാൻ 24

ധാരണയ്ക്കൊത്തിടും ബുദ്ധിയാലെ മെല്ലെയടങ്ങണം
മനസ്സത്മാവിലാക്കീട്ടു മറ്റൊന്നും നിനയാതെയും 25

ഏതേതിടത്തുചെല്ലുന്നു മനസ്സസ്ഥിരചഞ്ചലം
അതാതിടം വിട്ടടക്കീട്ടിതാത്മാവിലിരുത്തണം 26

പ്രശാന്തചിത്തനായോരീ യോഗിയിൽ സുഖമുത്തമം
ചേരും രജസ്സുപോയ്പ്പാപമറ്റീടും ബ്രഹ്മഭൂതനിൽ 27

യോഗിയിമ്മട്ടെന്നു യോഗമാർന്നപകല്മഷൻ
എളുപ്പത്തിൽ ബ്രഹ്മയോഗമത്യന്തസുഖമാണ്ടിടും 28

സർവ്വഭൂതത്തിലും തന്നെത്തന്നിൽത്താൻ സർവ്വഭൂതവും
യോഗയുക്താത്മാവു കാണുമെങ്ങുമേ സമദർശനൻ 29

എന്നെയെല്ലാറ്റിലും കാണ്മോനെല്ലാം കാണ്മവനെന്നിലും
ആരാണവന്നു ഞാനില്ലാതാകില്ലവനെനിക്കുമേ 30

എല്ലാറ്റിലും നില്കുമെന്നെത്താനൊന്നായിബ്ഭജിപ്പവൻ
എന്തിൽ നിന്നീടിലും യോഗിയവൻ നില്കുന്നതെന്നിലാം 31

എല്ലാറ്റിലും സമം തങ്കലെന്നതിൻവണ്ണമർജ്ജുന!
സുഖവും ദുഃഖവും കാണ്മോൻ സമ്മതൻ മുഖ്യയോഗിയാം 32

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
സാമ്യംവഴി ഭവാൻ ചൊല്ലിയീയോഗം മധുസൂദന!
ഉറച്ച നില കണ്ടീലാ ചാഞ്ചല്യംകൊണ്ടിതിന്നു ഞാൻ 33

മനസ്സു ചഞ്ചലം കൃഷ്ണാ, മഥിപ്പൊന്നേറ്റവും ദൃഢം
കാറ്റടക്കുംപൊലെയതിങ്ങടകാനേറ്റവും പണി 34

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
ശങ്കയില്ല മഹാബാഹോ, ചഞ്ചലം ദുർഗ്രഹം മനം
അഭ്യാസംകൊണ്ടും വൈരാഗ്യംകൊണ്ടും കൗന്തേയ പാട്ടിലാം35

മനസ്സടങ്ങാത്തവനു യോഗം ദുസ്സാദ്ധ്യമെന്മതം
വശ്യാത്മാവിന്നു യത്നിച്ചാലുപായം കൊണ്ടു സാധ്യമാം 36

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
ശ്രദ്ധയുള്ളോനല്പയത്നൻ യോഗാൽച്ചിത്തം ചലിപ്പവൻ
യോഗസിദ്ധി പെടാതെന്തു ഗതിയിൽ കൃഷ്ണ, ചെന്നിടും? 37

ഉഭയഭ്രഷ്ടനായ്ച്ചിന്നും കാറുപോലെ നശിക്കുമോ
നിലവിട്ടോൻ ബ്രഹ്മവഴി പിഴച്ചുള്ളോൻ മഹാഭുജ! 38

എനിക്കീസ്സംശയം കൃഷ്ണ മുറ്റും തീർത്തുതരേണമേ
അങ്ങല്ലാതീസ്സംശയത്തെത്തീർക്കുവാനില്ലൊരുത്തനും 39

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
പാർത്ഥ, നാശം വരില്ലിങ്ങുമങ്ങുമായവനേതുമേ
നന്മചെയ്യുന്നവന്നേതു, താത, ദുർഗ്ഗതിവന്നിടാ 40

പുണ്യവാന്മാർക്കുള്ള ലോകത്തേറെ നൂറ്റാണ്ടു വാണവൻ
യോഗഭ്രഷ്ടൻ ശുചിശ്രീമാന്മാർകുലത്തിൽ പിറന്നിടും 41
അല്ലെങ്കിൽ ബ്ബുദ്ധിയുടയയോഗിമാർതൻ കുലത്തിലാം
ലോകത്തിലീമട്ടിലുള്ള ജന്മമത്യന്തദുർല്ലഭം 42

അവിടെപ്പൂർവ്വജന്മത്തെബ്ബുദ്ധിയോഗമണഞ്ഞീടും
യത്നിയ്ക്കും സിദ്ധി കൂട്ടീടാൻ വീണ്ടുമേ കുരുനന്ദന! 43

അവശം നില്ക്കിലുമവൻ പൂർവ്വാഭ്യാസവഴിക്കു പോം
യോഗജ്ഞാനം നിനപ്പോനും ശബ്ദബ്രഹ്മം കടന്നിടും 44

പ്രയത്നത്താലുദ്യമിക്കും യോഗി കിൽബിഷമറ്റവൻ
പലജന്മം കൊണ്ടു സിദ്ധൻ പരയാം ഗതി നേടിടും 45

തപസ്വിമാരിലും ജ്ഞാനിമാരിലും യോഗി മെച്ചമാം
കർമ്മിമാർകളിലും മെച്ചം യോഗിയായീടുകർജ്ജുന! 46

യോഗിമാർകളിലും മുറ്റുമെന്നിൽ വെയ്ക്കും മനസ്സോടും
ശ്രദ്ധിച്ചെന്നെബ്ഭജിക്കുന്നോനേറ്റം യുക്തമതെൻ മതം 47

അദ്ധ്യായം ഏഴ്

ജ്ഞാനയോഗം

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -

എന്നിലുള്ളം വെച്ചു പാർത്ഥ, യോഗം പൂണ്ടോൻ മദാശ്രയൻ
സംശയം വിട്ടെന്നെ മുറ്റുമറിയും നിലകേൾക്ക നീ 1

വിജ്ഞാനത്തോടുമീ ജ്ഞാനമെല്ലാം നിന്നോടു ചൊല്ലുവേൻ
അതറിഞ്ഞാലിങ്ങു മറ്റൊന്നറിയേണ്ടതുമില്ലെടോ 2

അസംഖ്യം മാനുഷന്മാരിലൊരാൾ സിദ്ധിക്കു നോക്കിടും
സിദ്ധിക്കു യത്നിപ്പവരിലെൻ തത്വമറിവോനൊരാൾ 3

മന്നു വെള്ളം തീയു കാറ്റാകാശം മനസ്സുമേ
അഹങ്കാരവുമെന്നെട്ടുമട്ടെൻ പ്രകൃതി ഭിന്നയാം 4

ഇതിങ്കൽ നിന്നു വേറിട്ടായ്ക്കാണ്മെൻ പ്രകൃതി പിന്നെയും
ജീവനെന്നു മഹാബാഹോ, ലോകം താങ്ങുന്നതാണതും 5

സർവ്വഭൂതങ്ങളുമിതിൽജ്ജനിപ്പവകളോർക്ക നീ
ഞാനീ സർവ്വജഗ്ഗത്തിന്നുമുത്ഭവം നാശമായതും 6

ഈയെന്നിൽനിന്നു വേറിട്ടായൊന്നുമില്ലാ ധനഞ്ജയ!
ഇതെല്ലാം നൂലിൽ മണികൾപോലെന്നിൽക്കോർത്തു നില്പതാം 7

രസം വാരിയിൽ ഞാൻ പാർത്ഥ, പ്രഭ ഞാൻ ചന്ദ്രസൂര്യരിൽ
വേദത്തിൽ പ്രണവം, ശബ്ദം വാനിൽ,പ്പൗരുഷമാൾകളിൽ 8

ധരിത്രിയിൽ പുണ്യഗന്ധം ഞാൻ തേജസ്സാണു വഹ്നിയിൽ
ജീവനാം ജീവജാലത്തിൽത്തപസ്വികളിൽ ഞാൻ തപം 9

സർവ്വഭൂതത്തിനും നിത്യബീജം ഞാൻ പാർത്ഥ കാൺക നീ
ബുദ്ധിമാന്മാർക്കു ഞാൻ ബുദ്ധി വൻപന്മാർക്കൊക്ക വൻപു ഞാൻ 10

ബലം ഞാൻ ബലികൾക്കെല്ലാം കാമരാഗങ്ങളെന്നിയേ
ധർമ്മം വിരുദ്ധം ലോകത്തിൽ കാമം ഞാൻ ഭരതർഷഭ! 11

മുറ്റും സാത്വികമാം ഭാവം രാജസം താമസം പരം
ഇതെല്ലാമെന്നിൽനിന്നോർക്ക ഞാനങ്ങില്ലവയെന്നിലാം 12

ത്രിഗുണാത്മകഭാവം മൂന്നിവയാൽസ്സർവ്വലോകവും
മോഹിച്ചിട്ടറിവില്ലീ ഞാൻ മേലെയവ്യയനുള്ളതും 13

ഇതോ ദുരത്യയഗുണമയിയെൻ ദിവ്യമായയാം
എന്നെത്താനാശ്രയിപ്പോരീ മായയേയും കടന്നിടും 14

ആശ്രയിക്കില്ലെന്നെ മൂഢന്മാരാകും നീചപാപികൾ
മായയാൽ ജ്ഞാനവും പോയിട്ടാസുരത്വം കലർന്നവർ 15

നാലുകൂട്ടം സുകൃതികളെന്നെസ്സേവിക്കുമർജ്ജുന!
ആർത്തൻ ജിജ്ഞാസു കാര്യാർത്ഥി ജ്ഞാനിയും ഭരതർഷഭ! 16

നിത്യയോഗിയതിൽ ജ്ഞാനി മുഖ്യഭക്തി വിശിഷ്ടനാം
ജ്ഞാനിക്കു ഞാനേറ്റമിഷ്ടനെനിക്കവനുമിഷ്ടനാം 17

ശ്രേഷ്ഠരാണിവരെല്ലാരും ജ്ഞാനി ഞാൻ തന്നെയെന്മതം
ഞാൻ തന്നെ മുഖ്യഗതിയെന്നാണ്ടവൻ യോഗിയാമവൻ 18

ഏറെ ജന്മങ്ങൾക്കൊടുക്കം ജ്ഞാനിയെന്നിലണഞ്ഞിടും
വാസുദേവൻസർവമെന്നാ മഹാത്മാവു ദുർല്ലഭൻ 19

മറ്റു ദേവാശ്രയം ചെയ്യും കാമത്താൽ ജ്ഞാനമറ്റവൻ
അതാതു നിയമം പൂണ്ടു തൻതൻ പ്രകൃതിപോലവെ 20

ഏതേതു ഭക്തനേതേതു മെയ്യർച്ചയ്ക്കോർപ്പു സാദരം
അതാതാൾക്കാ ദൃഢശ്രദ്ധ ശരിയാക്കുന്നതുണ്ടു ഞാൻ 21

അവനാ ശ്രദ്ധയൊത്തായവന്റെ പൂജ നിനയ്ക്കുമേ
ഹിതകാമങ്ങൾ ഞാൻ നല്കുമവ കിട്ടുമതേ വഴി 22

അല്പധീക്കളവർക്കുള്ള ഫലമോ നാശമുള്ളതാം
ദേവയജ്ജ്വാക്കൾ വാനോരിലെത്തും മൽഭക്തരെന്നിലും 23

അവ്യക്തൻ വ്യക്തിയാർന്നോനെന്നെന്നെയോർക്കുമബുദ്ധികൾ
എനിക്കുള്ളവ്യയശ്രേഷ്ഠഭാവത്തെയറിയാത്തവർ 24

പ്രത്യക്ഷനല്ല ഞാൻ യോഗമായാച്ഛന്നനൊരാൾക്കുമേ
അജനവ്യയനെന്നെന്നെ മൂഢലോകമറിഞ്ഞിടാ 25

കഴിഞ്ഞതും ഞാനറിയും നടക്കുന്നതുമർജ്ജുന!
വരാനുള്ളതുമൊക്കേയും, മറിയില്ലെന്നെയാരുമെ 26

ഇച്ഛാദ്വേഷോത്ഥമാം ദ്വന്ദമോഹംകൊണ്ടയി ഭാരത!
സ്രൃഷ്ടിയിൽ സർവ്വഭൂതങ്ങൾ മയങ്ങുന്നു പരന്തപ! 27

പുണ്യകർമ്മാക്കാളാമാർക്കോ പാപം തീരാനടുത്തതും
ദ്വന്ദമോഹം വിട്ടവർ സേവിക്കുമെന്നെ ദൃഢവ്രതർ 28

ജരാമരണ മുക്തിക്കിങ്ങെൻവഴിക്കെവർ നോക്കുമോ
അവർ കാണും ബ്രഹ്മതത്വമദ്ധ്യാത്മം കർമ്മമൊക്കെയും 29

സാധിഭൂതാധിദൈവാധിയജ്ഞമെന്നെയറിഞ്ഞവർ
എന്നെ പ്രയാണകാലത്തുമറിയും യുക്തബുദ്ധികൾ 30

അദ്ധ്യായം എട്ട്

താരക ബ്രഹ്മയോഗം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
ആ ബ്രഹ്മമെന്തെന്തദ്ധ്യാത്മം കർമ്മവും പുരുഷോത്തമ!
അധിഭൂതം പിന്നെയധിദൈവമെന്നതുമെന്തുവാൻ! 1

അധിയജ്ഞവുമെന്താരിദ്ദേഹത്തിൽ മധുസൂദന!
പ്രയാണകാലത്തറിവതെങ്ങനെ നിന്നെ യോഗികൾ? 2

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
അക്ഷരം പരമം ബ്രഹ്മമദ്ധ്യാത്മം താൻ സ്വഭാവമാം
ഭൂതഭാവോത്ഭവം ചെയ്യും വിസർഗ്ഗം കർമ്മമെന്നതാം 3

അധിഭൂതം ക്ഷരം വസ്തു പുമാനാണധിദൈവതം
ദേഹത്തിലധിയജ്ഞൻ താൻതന്നെയാം ദേഹി സത്തമ! 4

അന്തകാലത്തിങ്കലെന്നെത്താനോർത്തുടൽ വെടിഞ്ഞുടൻ
പോകുന്നോൻ ഞാൻ തന്നെയായിത്തീരുമില്ലൊരു സംശയം 5

എന്തെന്തു വസ്തുവോർത്തന്തത്തിങ്കൽ ദേഹം ത്യജിക്കുമോ
അതാതിലെത്തും കൗന്തേയ, മുറ്റും തൽഭാവനാവശാൽ 6

അതിനാലെന്നെയൊപ്പഴുമോർക്ക പോരും നടത്തുക
എന്മേൽ മനോബുദ്ധികൾ വെച്ചെത്തുമെന്നിലസംശയം 7

അഭ്യാസയോഗമാർന്നന്യത്തിലെത്താത്ത മനസ്സിനാൽ
പരം ദിവ്യപുമാനിൽച്ചെന്നെത്തും പാർത്ഥ, സ്മരിപ്പവൻ 8

പുരാണനാകും കവി ശാസിതാവ്
പരാണുവേക്കാളണുവെ സ്മരിപ്പോൻ
ധാതാവു സർവത്തിനചിന്ത്യരൂപൻ
തമസ്സിനും മേൽത്തപനാഭനെത്താൻ 9

പ്രയാണകാലേ സ്ഥിരചിത്തനായി-
ബ്ഭക്ത്യന്വിതൻ യോഗബലത്തൊടൊത്തോൻ
ഭ്രൂമദ്ധ്യത്തിൽ പ്രാണനെയാക്കിവെയ്പോ-
നെത്തീടുമാദ്ദിവ്യപരംപുമാനിൽ 10

എന്തക്ഷരം വേദവിത്തുക്കൾ കാണ്മ-
തെങ്ങെത്തുന്നൂ യതിമാർ വീതരാഗർ
എന്തിച്ഛിച്ചോ ബ്രഹ്മചര്യം ചരിപ്പ-
താ സ്ഥാനം ഞാൻ നിന്നൊടോതാം ചുരുക്കി 11

ദ്വാരങ്ങളെല്ലാം രോധിച്ചു മനം ഹൃത്തിലടക്കിയും
മൂർദ്ധാവിൽ പ്രാണനേ നിർത്തി യോഗധാരണയാണ്ടവൻ 12

ഓമെന്നേകാക്ഷരം ബ്രഹ്മം ജപിച്ചെന്നെസ്മരിച്ചുമേ
ദേഹം ത്യജിച്ചു പോകുന്നോൻ പരയാം ഗതി നേടിടും 13

മറ്റൊന്നിലും മനസ്സെത്താതെന്നെയെന്നും സ്മരിക്കിലോ
ആ നിത്യയുക്തയോഗിക്കു സുലഭൻ പാർത്ഥ, ഞാൻ ദൃഢം 14

എങ്കൽ വന്നാൽപ്പുനർജ്ജന്മം ദുഃഖമിശ്രമശാശ്വതം
പ്രാപിക്കില്ലാ മഹാത്മാക്കൾ പരസംസിദ്ധി നേടിയോർ 15

ബ്രഹ്മലോകാദി ലോകങ്ങൾ മാറ്റമുള്ളവയർജ്ജുന!
എങ്കൽ വന്നാൽപ്പുനർജ്ജന്മമില്ലാ കൗന്തേയ, ചെറ്റുമേ 16

ആയിരം യുഗമേ ചൊൽവൂ ബ്രഹ്മാവിന്റെയഹസ്സുപോൽ
ആയിരം യുഗമോ രാവുമഹോരാത്രജ്ഞരാമവർ 17

അവ്യക്തത്തിങ്കൽനിന്നുണ്ടാം വ്യക്തിയൊക്കയഹസ്സിലേ
ലയിച്ചീടും രാത്രിയായാലവ്യക്തിത്തിങ്കലാകവേ 18

ഈബ്ഭൂതഗ്രാമമതുതാനുണ്ടായുണ്ടായ് ലയിച്ചിടും
രാത്രിയായാൽപ്പാർത്ഥ, വീണ്ടുമുണ്ടായീടുമഹസ്സിലും 19

അവ്യക്തത്തിങ്കൽനിന്നുണ്ടു മറ്റൊരവ്യക്തഭാവവും
ഭൂതമെല്ലാം നശിച്ചാലുമായേതേതും നശിച്ചിടാ 20

അക്ഷരാഭിധമവ്യക്തമതല്ലോ പരയാം ഗതി
അതിൽച്ചെന്നാൽ പിൻതിരിക്കില്ലതാണെൻ പരമം പദം 21

അവൻ പരൻപുമാൻ പാർത്ഥ, ലഭ്യനാം ശുദ്ധഭക്തിയാൽ
അവങ്കലീബ്ഭൂതജാലമവനെങ്ങും നിറഞ്ഞവൻ 22

ഏതുകാലത്തനാവൃത്തിയാവൃത്തിയിവ യോഗികൾ
ചെന്നാൽ നേടുന്നിതാക്കാലം പറയാം ഭരതർഷഭ! 23

ശുക്ലം തേജസ്സഗ്നി പകൽ മാസമാറുത്തരായണം
അതിൽപ്പോയാൽ ബ്രഹ്മമെത്തും ബ്രഹ്മവേദികളായവർ 24

കൃഷ്ണം ധൂമം രാത്രിയാറും മാസമാദ്ദക്ഷിണായനം
ചന്ദ്രജ്യോതിസ്സതിൽച്ചെന്നാൽ യോഗി പിന്നെത്തിരിക്കുമേ 25

ജഗത്തിൽ നിത്യഗതികൾ കൃഷ്ണശുക്ലങ്ങൾ രണ്ടുമേ
ഒന്നിൽപ്പോയാൽപ്പിൻതിരിയാ മറ്റേതിൽത്തിരിയേ വരും 26

ഈ മാർഗ്ഗം കണ്ടിടും യോഗി പാർത്ഥ, മോഹിച്ചിടാ ദൃഢം
അതിനാലേതുകാലത്തും യോഗം കൈക്കൊള്ളുകർജ്ജുന! 27

വേദങ്ങൾ യജ്ഞങ്ങൾ തപസ്സു ദാന
മിവറ്റിലെപ്പുണ്യഫലങ്ങളെല്ലാം
കടന്നു പോമെന്നറിയുന്ന യോഗി–
യെത്തുന്നിതാദ്യം പരമം പദത്തിൽ 28

അദ്ധ്യായം ഒൻപത്

രാജഗുഹ്യയോഗം

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -

അനസൂയ! ഭവാനോടു ഗൂഢമായിതു ചൊല്ലിടാം
ജ്ഞാനം വിജ്ഞാനമൊത്തായതറിഞ്ഞാലഘമറ്റുപോം 1

രാജവിദ്യാ രാജഗുഹ്യമിതുത്തമപവിത്രമാം
പ്രത്യക്ഷമറിയും ധർമ്മ്യം സുഖം സാധിപ്പതവ്യയം 2

ഈധർമ്മത്തിൽ ശ്രദ്ധിയാത്ത പുരുഷന്മാർ പരന്തപ!
എന്നിലെത്താതെ ചെല്ലുന്നൂ മൃത്യുസംസാരമാർഗ്ഗമേ 3

അവ്യക്തമൂർത്തിയാകും ഞാനീ ലോകത്തിൽ നിറഞ്ഞവൻ
എന്നിൽ നില്പൂ ഭൂതജാലം ഞാൻ നില്ക്കുന്നില്ലവറ്റിലോ 4

എന്നിൽ നില്പീല ഭൂതങ്ങൾ കാൺകെന്നൈശ്വര്യയോഗമേ
ഭൂതഭൃത്തല്ല ഭൂതസ്ഥനെന്നാത്മ ഭൂതഭാവനൻ 5

സർവ്വഗൻ വാനിൽ നില്ക്കുന്ന വന്മരുത്തെന്നവണ്ണമേ
നില്കുന്നൂ സർവ്വഭൂതങ്ങളെന്നിലെന്നോർത്തുകൊൾക നീ 6

കൗന്തേയ, സർവ്വഭൂതങ്ങൾ പെടുമെൻ പ്രകൃതിക്കകം
കല്പാന്തത്തിൽക്കല്പമായാലവ സൃഷ്ടിപ്പതുണ്ടു ഞാൻ 7

സ്വന്തം പ്രകൃതി കൈക്കൊണ്ടു സൃഷ്ടിപ്പേനിങ്ങു വീണ്ടുമേ
അവശപ്പെട്ടെഴും ഭൂതജാലം പ്രകൃതിശക്തിയാൽ 8

ആക്കർമ്മമൊന്നുമേ പറ്റുന്നീലെനിക്കു ധനഞ്ജയ
ആക്കർമ്മത്തിലുദാസീനനിലയ്ക്കേല്കാതെ നില്ക്കയാൽ 9

എൻ കീഴിലായി പ്രകൃതി സൃഷ്ടിക്കുന്നു ചരാചരം
ഈക്കാരണത്താൽക്കൗന്തേയ, തിരിയുന്നൂ ജഗത്തഹോ! 10

മനുഷ്യദേഹം പൂണ്ടെന്നെദ്ധിക്കരിക്കുന്നു വിഡ്ഢികൾ
എന്റെ ഭൂതമഹൈശ്വര്യഭാവത്തെയറിഞ്ഞവർ 11

മോഘാശർ മോഘകർമ്മാക്കൾ മോഘജ്ഞാനരചേതനർ
മയക്കീടുന്നാസുരരാക്ഷസപ്രകൃതിയാണ്ടവർ 12

എന്നെപ്പരം പാർത്ഥ, ദൈവപ്രകൃതിസ്ഥർ മഹാശയർ
അനന്യചിത്തർ സേവിപ്പൂ നിത്യഭൂതാദി ബുദ്ധിയാൽ 13

എന്നെയെന്നും പുകഴത്തീട്ടു യത്നംചെയ്തു ദൃഢവ്രതർ
നമസ്കരിച്ചുപാസിപ്പൂ ഭക്തിയോടെന്നെ യോഗികൾ 14

ജ്ഞാനയജ്ഞം കൊണ്ടു യജിച്ചെന്നെസ്സേവിച്ചിടും ചിലർ
ഒറ്റയ്ക്കും വേറെയായിട്ടും പലതായ് വിശ്വമൂർത്തിയെ 15

ക്രതു ഞാൻ ഞാൻ യജ്ഞമിഹ സ്വധ ഞാൻ ഞാൻ മഹൗഷധം
മന്ത്രം ഞാൻ ഞാൻതന്നെയാജ്യം ഞാനഗ്നിഹുതമിങ്ങു ഞാൻ 16

ഞാനീജ്ജഗത്തിന്റെയച്ഛനമ്മ ധാതാ പിതാമഹൻ
വേദ്യം പവിത്രമോങ്കാരമൃക്കു സാമം യജുസ്സുമേ 17

പ്രഭു ഭർത്താസാക്ഷി ഗതിയിഷ്ടൻ ശരണമാലയം
പ്രഭവം പ്രളയം സ്ഥാനം നിധാനം ബീജമവ്യയം 18

തപിപ്പോൻ ഞാൻ വർഷമീ ഞാനടക്കവനയയ്ക്കവൻ
അമൃതം മൃത്യുവും ഞാൻതാനസത്തും സത്തുമർജ്ജുന 19

ത്രൈവിദ്യന്മാർ സോമപന്മാർകളെന്നെ
യജിച്ചർത്ഥിക്കുന്നു നിഷ്പാപർ വാനും
ആ യോഗ്യർ പുണ്യം സുരലോകമെത്തി–
ബ്ഭുജിപ്പു വാനിൽപ്പല ദേവഭോഗം 20

വിശാലമാ സ്വർഗ്ഗലോകം ഭുജിച്ചു
പുണ്യം തീർന്നാലവരെത്തുന്നു മന്നിൽ

ഏവം ത്രയീധർമ്മമിയന്നുപോയും
വന്നും ലഭിപ്പോരവർ കാമകാമർ 21

മറ്റൊന്നുമെന്നിയേയെന്നെയേറ്റു സേവിച്ചീടും ചിലർ
ആ നിത്യയോഗികൾക്കൊക്കയോഗക്ഷേമം വഹിപ്പു ഞാൻ 22

അന്യദേവകളെബ്ഭക്തിശ്രദ്ധയോടും ഭജിപ്പവർ
എന്നെത്തന്നെ ഭജിക്കുന്നു കൗന്തേയ, വിധി വിട്ടുമേ 23

യജ്ഞത്തിന്നെല്ലാം ഞാനാണു ഭോക്താവും പ്രഭുവായതും
അറിയുന്നില്ലെന്നെയവർ തത്ത്വത്താൽ ച്യുതരാമതിൽ 24

പോം ദേവവ്രതർ വാനോരിൽപ്പിതൃവ്രതർ പിതൃക്കളിൽ
ഭൂതേജ്യർ ഭൂതങ്ങളിലുമെന്നുപാസകരെന്നിലും 25

ഭക്തിയോടില പൂ കായ് ജലവും മമ നല്കിയാൽ
അതു ഞാനേറ്റിടും ശുദ്ധചിത്തൻ ഭക്തിയൊടേകയാൽ 26

ചെയ്‌വതും തിന്മതും മോഹിക്കുന്നതും നല്കിടുന്നതും
തപിപ്പതും ഹേ കൗന്തേയ, സമർപ്പിച്ചീടുകെന്നിൽ നീ 27

ശുഭാശുഭഫലം കർമ്മബന്ധമെന്നാലൊഴിഞ്ഞുപോം
സന്യാസയോഗമാർന്നെന്നിലെത്തീടും നീ വിമുക്തനായ് 28

ഞാനെല്ലാർക്കും സമൻ, ദ്വേഷ്യനില്ലെനിക്കില്ലൊരിഷ്ടനും
എന്നെബ്ഭക്ത്യാ ഭജിപ്പോർകളെന്നിൽ ഞാനവരിങ്കലാം 29

അനന്യചിത്തനായെന്നെബ്ഭജിപ്പോൻ ദുഷ്ടു ചെയ്കിലും
സാധുവാണെന്നോർത്തിടേണം നന്മയ്ക്കു മുതിരുന്നവൻ 30

ഉടൻ ധർമ്മിഷ്ഠനായ്ത്തീരുമെന്നേയ്ക്കും ശാന്തിയേന്തിടും
കൗന്തേയ, നീയുറച്ചാലുമെന്റെ ഭക്തൻ നശിച്ചിടാ 31

എന്നെ വന്നാശ്രയിക്കുന്നോർ പാപജന്മാക്കളാകിലും
സ്ത്രീകളും വൈശ്യരും നേടും പരസൽഗ്ഗതി ശൂദ്രരും 32

ഭക്തർ പുണ്യബ്രാഹ്മണരും രാജർഷികളുമോതണോ?
അനിത്യമിണ്ടലീ ലോകമാണ്ടിട്ടെന്നെബ്ഭജിക്ക നീ 33

എന്നെയോർത്തെൻ ഭക്തനെന്നെ യജിച്ചെന്നെ നമിക്ക നീ
എന്നിൽത്താനെത്തുമീ യോഗമാർന്നെന്നെസ്സംശ്രയിച്ച നീ 34

അദ്ധ്യായം പത്ത്

വിഭൂതിയോഗം

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
ഇനിയും നീ മഹാബാഹോ, കേട്ടാലും മുഖ്യമാം മൊഴി
പ്രീതി ചേരുന്ന നിന്നോടു ഹിതം പാർത്തോതിടുന്നു ഞാൻ 1

അറിയില്ലെൻ പ്രഭാവമാ വാനോരും മാമുനീന്ദ്രരും
ദേവകൾക്കും മുനീന്ദ്രർക്കും മുറ്റുമാദിമനാണു ഞാൻ 2

ലോകേശനാദിയില്ലാത്തോനജനെന്നെയോർപ്പവൻ
മൗഢ്യം വിട്ടോൻ മാനുഷരിൽ സർവ്വപാപവിമുക്തനാം 3

ബുദ്ധിജ്ഞാനമസമ്മോഹം ക്ഷമ സത്യം ദമം ശമം
സുഖം ദുഃഖം ഭവം നാശമഭയം ഭയമിങ്ങനെ 4

അഹിംസ തുഷ്ടി സമത ദുഷ്പേർ ദാനമാത്തപം
ഭൂതങ്ങൾക്കിവയുണ്ടാകും പലമട്ടെന്നിൽനിന്നു താൻ 5

പണ്ടുള്ള സപ്തർഷികളും നാലു പേരും മനുക്കളും
മനസ്സിലെൻ ഭാവജാതരവർക്കീ പ്രജ വിശ്വവും 6

എനിക്കുള്ളീബ്ഭൂതിയോഗം തത്ത്വത്തോടുമറിഞ്ഞവൻ
ഇളകാതുള്ള യോഗത്തോടൊക്കുമില്ലൊരു സംശയം 7

സർവ്വപ്രഭാവനല്ലോ ഞാൻ സർവ്വമുണ്ടാവതെന്നിലാം
എന്നോർത്തെന്നെബ്ഭജിക്കുന്നു ഭാവമൊക്കുന്ന പണ്ഡിതർ 8

മൽച്ചിത്തർ മല്പരപ്രാണരന്യോന്യം ബോധമേകുവോർ
എന്നെ വാഴ്ത്തിത്തുഷ്ടി പൂണ്ടു രമിച്ചീടുന്നു നിത്യവും 9

നിത്യയോഗം പൂണ്ടു നന്ദ്യാ ഭജിച്ചീടുന്നവർക്കു ഞാൻ
ബുദ്ധിയോഗം നല്കുമവരതുകൊണ്ടെന്നിലെത്തീടും 10

അവരിൽക്കനിവിന്നായിട്ടജ്ഞാനക്കൂരിരുട്ടു ഞാൻ
ആത്മഭാവസ്ഥനായ് ജ്ഞാനദീപഭാസ്സാലകറ്റുവൻ 11

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
പരം ബ്രഹ്മം പരം ധാമം പവിത്രം പരമം ഭവാൻ
പുരുഷൻ ശാശ്വതൻ ദിവ്യനാദിദേവനജൻ പ്രഭു 12

നീയെന്നാർ മുനിമാരെല്ലാം ശ്രീനാരദമഹർഷിയും
അസിതൻ ദേവലൻ വ്യാസൻ ചൊല്ലുന്നുണ്ടെന്നോടങ്ങയും 13

നേരാണെല്ലാമെന്നോടങ്ങരുൾചെയ്വതു കേശവ
ഭഗവാനേ, നിൻ വെളിവിങ്ങറിയാ സുരദാനവർ 14

താൻ തന്നെയറിയും നിന്നെ നീ മാത്രം പുരുഷോത്തമ
ഭൂതഭാവന, ദേവേശ, ദേവദേവ, ജഗൽപ്പതേ 15

ചൊല്ക ദിവ്യങ്ങളാമാത്മവിഭൂതികളെയൊക്കെ നീ
ആ വിഭൂതികളാലല്ലോ ലോകം വ്യാപിച്ചു നില്പൂ നീ 16

യോഗീന്ദ്ര, നിന്നെ ഞാനോർത്തറിയേണ്ടുന്നതെങ്ങനെ
ഏതേതു ഭാവത്തിൽനിന്നെബ്ഭഗവാനേ, നിനപ്പു ഞാൻ? 17

വിസ്താരമായാത്മയോഗവിഭൂതികൾ ജനാർദ്ദന!
വീണ്ടും ചൊല്കീയമൃതു കേട്ടുണ്ടാകുന്നീല തൃപ്തി മേ 18

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
ഹന്ത നിന്നോടു ദിവ്യാത്മവിഭൂതികളുരയ്ക്കുവൻ
പ്രധാനമായ്ക്കുരുശ്രേഷ്ഠ, വിസ്തരിച്ചാലൊടുങ്ങിടാ 1

ആത്മാവു ഞാൻ ഗുഡാകേശ, സർവ്വഭൂതാശയസ്ഥനാം
ഞാനാദിമദ്ധ്യം ഭൂതങ്ങൾക്കന്തമെന്നതുമാമെടൊ 20

ആദിത്യന്മാരിൽ ഞാൻ വിഷ്ണു ജ്യോതിസ്സുകളിലംശുമാൻ
മരുൽഗ്ഗണേ ഞാൻ മരീചി നക്ഷത്രങ്ങളിലിന്ദു ഞാൻ 21

വേദങ്ങളിൽസ്സാമവേദം ഞാൻ വാനോർകളിൽ വാസവൻ
ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ ഞാൻ ചിത്തം ചൈതന്യം ഭൂതജാതിയിൽ 22

രുദ്രന്മാരിൽശ്ശങ്കരൻ ഞാൻ രക്ഷോയക്ഷരിൽ വിത്തപൻ
വസുക്കളിൽപ്പാവകൻ ഞാൻ പർവ്വതങ്ങളിൽ മേരു ഞാൻ 23

പുരോഹിതരിൽ മുഖ്യൻ ഞാനോർക്ക പാർത്ഥ, ബൃഹസ്പതി
സേനാനികളിൽ ഞാൻ സ്കന്ദൻ സരസ്സുക്കളിലാഴി ഞാൻ 24

മഹർഷിമാരിൽ ഭൃഗു ഞാൻ വാക്കിൽ ഞാനേകമക്ഷരം
യജ്ഞത്തിൽ ജപയജ്ഞം ഞാൻ ഹിമവാൻ സ്ഥാവരങ്ങളിൽ 25

വൃക്ഷക്കൂട്ടത്തിലരയാൽ ദേവർഷികളിൽ നാരദൻ
ഗന്ധർവരിൽച്ചിത്രരഥൻ സിദ്ധരിൽക്കപിലൻ മുനി 26

ഉച്ചൈശ്രവസ്സശ്വവർഗ്ഗത്തിങ്കൽ ഞാനമൃതോത്ഭവൻ
ഐരാവതം ദന്തികളിൽ നരന്മാരിൽ നരാധിപൻ 27

ആയുധങ്ങളിൽ ഞാൻ വജ്രം പൈക്കളിൽക്കാമധേനു ഞാൻ
പ്രജനൻ കന്ദർപ്പനീ ഞാൻ, ഞാൻ സർപ്പങ്ങളിൽ വാസുകി 28

നാഗങ്ങളിലനന്തൻ ഞാൻ വരുണൻ ജലജന്തുവിൽ
അര്യമാ പിതൃവർഗ്ഗേ ഞാൻ സംയന്താക്കളിൽ ഞാൻ യമൻ 29

ദൈത്യരിൽ പ്രഹ്ലാദനീ ഞാൻ കാലൻ കലനകാരരിൽ
മൃഗങ്ങളിൽ മൃഗേന്ദ്രൻ ഞാൻ വൈനതേയൻ ഖഗങ്ങളിൽ 30

പവനൻ ഞാൻ പാവനരിൽ ശസ്ത്രവാന്മാരിൽ രാമനാം
ഞാൻ ഝഷൗഘത്തിൽ മകര,മാറ്റിൽവെച്ചിട്ടു ഗംഗ ഞാൻ 31

സർഗ്ഗങ്ങൾക്കൊക്കെ ഞാനാദിയന്തം മദ്ധ്യവുമർജ്ജുന!
വിദ്യകൾക്കദ്ധ്യാത്മവിദ്യ വാദം വാദിജനത്തിൽ ഞാൻ 32

അക്ഷരങ്ങൾക്കകാരം ഞാൻ ദ്വന്ദ്വം സാമാസികത്തിലും
ഞാൻതന്നെയക്ഷയം കാലം ഞാൻ ധാതാ വിശ്വതോമുഖൻ 33

മൃത്യു സർവ്വഹരൻ ഞാനാം ജനിക്കുന്നോർക്കു ജന്മവും
സ്ത്രീകളിൽ ശ്രീ കീർത്തി വാക്കു സ്മൃതി മേധ ധൃതി ക്ഷമ 34

സാമങ്ങളിൽ ബൃഹൽസ്സാമം ഗായത്രി ഛന്ദസാളിയിൽ
മാസങ്ങൾക്കോ മാർഗ്ഗശീർഷമൃതുക്കളിൽ വസന്തമാം 35

ചതിപ്പോരിൽച്ചൂതു തേജസ്സത്രേ തേജസ്വികൾക്കു ഞാൻ
ജയം ഞാൻ വ്യവസായം ഞാൻ സത്വവാന്മാർക്കു സത്വവും 36

വാസുദേവൻ വൃഷ്ണികളിൽ പാണ്ഡവന്മാരിലർജ്ജുനൻ
മുനീന്ദ്രന്മാരിൽ ഞാൻ വ്യാസൻ ശുക്രൻ കവികളിൽക്കവി 37

ദമിപ്പവർക്കു ദണ്ഡം ഞാൻ ജയിപ്പോർക്കിഹ നീതി ഞാൻ
രഹസ്യങ്ങളിൽ മൗനം ഞാൻ ജ്ഞാനം ജ്ഞാനിനിരയ്ക്കുഞാൻ 38

സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കുമെന്തോ ബീജം ഞാനതുമർജ്ജുന!
എന്നൊടുകൂടാതെ കണ്ടിട്ടിങ്ങില്ലൊരു ചരാചരം 39

എന്റെ ദിവ്യവിഭൂതിക്കിങ്ങന്തമില്ലാ പരന്തപ
ഉദ്ദേശമാത്രം ചൊന്നേനീ വിഭുതിയുടെ വിസ്തരം 40

വിഭൂതിയൊത്തൂർജ്ജിതമായ് ശ്രീമത്തെന്തെന്തു വസ്തുവോ
അതൊക്കെയെന്റെ തേജസ്സിന്നംശജംതാൻ ധരിക്ക നീ 41

അല്ലെങ്കിലെന്തിനധികമറിഞ്ഞിട്ടിങ്ങിതർജ്ജുന
ഏകാംശത്താൽ വിശ്വമെല്ലാം വ്യാപിച്ചിട്ടാണു നില്പു ഞാൻ 42

അദ്ധ്യായം പതിനൊന്ന്

വിശ്വരൂപദർശനം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -

എനിക്കനുഗ്രഹത്തിന്നു ഗൂഢമദ്ധ്യാത്മമുത്തമം
അങ്ങുന്നു ചൊല്കയാലെന്റെ മൗഢ്യമിപ്പൊളൊഴിഞ്ഞുപോയ് 1

വിസ്തരാൽക്കേട്ടു ഞാൻ ഭൂതസമുൽപ്പത്തിലയങ്ങളും
ഭവാങ്കൽനിന്നംബുജാക്ഷ, നിൻ മാഹാത്മ്യവുമവ്യയം 2

ആത്മാവിനെപ്പറ്റിയങ്ങു ചൊന്നതും ചേരുമീശ്വര!
നിന്റെയൈശ്വരമാം രൂപം കാണേണം പുരുഷോത്തമ! 3

എനിക്കു കാണാൻ സാധിക്കുമതെന്നാണെങ്കിലെൻ പ്രഭോ!
എന്നെക്കാട്ടുക ലോകേശ, ശാശ്വതാത്മാവിനെബ്ഭവാൻ 4

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -

പാർത്ഥ, കാൺകെന്റെ രൂപങ്ങൾ നൂറുമായിരവും പരം
നാനാ വിധങ്ങൾ ദിവ്യങ്ങൾ നാനാ വർണ്ണസ്വരൂപമായ് 5

കാൺക രുദ്രാദിത്യ വസു മരുദശ്വികളേയുമേ
മുൻ കാണാതുള്ളൊരാശ്ചര്യം പലതും കാൺക ഭാരത! 6

ഇതിൽ ചരാചരജഗത്തൊക്കയൊന്നിച്ചു കാൺക നീ
എൻ ദേഹത്തിൽഗ്ഗുഡാകേശ, മറ്റും കാണ്മാൻ നിനപ്പതും 7

ഈ സ്വന്തം കാണ്ണുകൊണ്ടെന്നെക്കാണ്മാൻ കഴികയില്ലെടോ
ദിവ്യം ചക്ഷുസ്സു നല്കന്നേൻ കാൺക യോഗമിതൈശ്വരം 8

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു -

എന്നും ചൊല്ലിയുടൻ ഭൂപ, മഹായോഗേശനാം ഹരി
പരമൈശ്വര്യരൂപത്തെക്കാണിച്ചു പാർത്ഥനപ്പോഴേ 9

പല വായും കണ്ണുമായിപ്പലതാശ്ചര്യദൃശ്യമായ്
പല ദിവ്യച്ചാർത്തണിഞ്ഞു പല ദിവ്യായുധാഢ്യമായ് 10

ദിവ്യാമാല്യാംബരം ചാർത്തിദ്ദിവ്യഗന്ധങ്ങൾ പൂശിയും
സർവ്വാശ്ചര്യം സർവ്വസുഖമാണ്ടനന്തംവിട്ട ദേവനെ 11

വാനിലോരായിരം സൂര്യതേജസ്സൊന്നിച്ചുദിക്കുകിൽ
ആ മഹാത്മാവിന്റെ തേജസ്സിന്റെ സാദൃശ്യമെത്തുമേ 12

പല മട്ടായ് വേർതിരിഞ്ഞ വിശ്വമൊക്കയുമായതിൽ
ദേവദേവന്റെ ദേഹത്തിൽ കണ്ടു പാണ്ഡവനപ്പൊഴേ 13

ഉടനേ കോൾമയിർക്കൊണ്ടാശ്ചര്യമാണ്ടു ധനഞ്ജയൻ
കുമ്പിട്ടു ദേവനെക്കൂപ്പിത്തൊഴുതുംകൊണ്ടു ചൊല്ലിനാൻ 14

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
കാണുന്നു ഞാൻ ദേവ, ഭവാന്റെ മെയ്യിൽ
വാനോരെയും ഭുതഗണങ്ങളേയും
പത്മസ്ഥനാം നാന്മുഖദേവനേയും
സമസ്തദിവ്യർഷി ഫണീന്ദ്രരേയും 15

പെരുത്തു കൈ വായ് വയർ കണ്ണുമായി–
ട്ടനന്തരൂപത്തൊടു കാണ്മു നിന്നെ;
നിന്നാദിയും മദ്ധ്യവുമന്തവും ഞാൻ
കാണ്മീല, വിശ്വേശ്വര, വിശ്വമൂർത്തേ! 16

കിരീടിയായ്ഗ്ഗദിയായ്ച്ചക്രിയായി–
ത്തേജസ്സേന്തീട്ടെങ്ങുമേ ദീപ്തനായി
ദീപ്താനലാർക്കദ്യുതിയായപ്രമേയ–
ദുർല്ലക്ഷ്യനാം മട്ടു കാണുന്നു നിന്നെ 17

നീയക്ഷരം പരമം വേദ്യമല്ലോ
നീയീജ്ജഗത്തിന്നു പരം നിധാനം

നീയവ്യയൻ ശാശ്വതധർമ്മപാലൻ
സനാതനൻ പൂരുഷൻ ബോദ്ധ്യമായ് മേ 18

അനാദിമദ്ധ്യാന്തനനന്തവീര്യ-
നനന്തദോസ്സിന്ദുദിനേശദൃക്കായ്
ദീപ്താഗ്നിവക്ത്രത്തോടു കാണ്മു നിന്നെ
സ്വതേജസ്സാൽ വിശ്വസന്താപിയായി 19

ഭൂവാകാശങ്ങൾക്കെഴുമന്തരം നീ
ദിക്കെങ്ങുമേ വ്യാപ്തനായിട്ടു നില്പു;
ഈ നിന്റെയുഗ്രാത്ഭുത ദീപ്തി കണ്ടു
നടുങ്ങുന്നൂ മൂന്നുലകം മഹാത്മൻ! 20

ഈദ്ദേവൗഘം നിങ്കൽ വന്നേറിടുന്നൂ
ഭയാൽക്കൂപ്പിച്ചിലർ വാഴ്ത്തുന്നു നിന്നെ
ശുഭം ചൊല്ലിസ്സിദ്ധമഹർഷിസംഘം
മുഖ്യസ്തോത്രംകൊണ്ടു വാഴ്ത്തുന്നു നിന്നെ 21

രുദ്രാദിത്യന്മാർ വസു വിശ്വാശ്വിസാദ്ധ്യ-
മരുൽഗ്ഗണം മറ്റുമങ്ങൂഷ്മപന്മാർ
ഗന്ധർവ്വസിദ്ധാസുരയക്ഷർ മറ്റു
മാശ്ചര്യം പൂണ്ടുണ്ടു നോക്കുന്നു നിന്നെ 22

പെരുത്തു വായ് കൺ തുട കാലു കൈയും
മഹാബാഹോ, പൂണ്ട നിൻ ഘോരരൂപം
ബഹൂദരം ബഹൂദംഷ്ട്രാകരാളം
കണ്ടീ ലോകം വ്യഥയിൽപ്പെട്ടു ഞാനും 23

മാനം മുട്ടിദ്ദീപ്ത നാനാ നിറത്തിൽ
വായും തുറന്നുഗ്രദീർഗ്ഘാക്ഷനായി
നിന്നെക്കണ്ടുൾവ്യഥ പൂണ്ടീട്ടു ധൈര്യ-
ശമങ്ങൾ ഞാൻ നേടിടാതായി വിഷ്ണോ! 24

ദംഷ്ട്രാകരാളങ്ങൾ ഭവന്മുഖങ്ങൾ
കാലാനലോഗ്രങ്ങൾ നിരന്നു കാൺകേ
ദിങ്മോഹമാർന്നിണ്ടൽ പെടുന്നു ദേവ!
പ്രഭോ, പ്രസാദിക്ക ജഗന്നിവാസ! 25

ഇതാ നിങ്കൽ ധൃതാരാഷ്ട്രന്റെ മക്ക-
ളെല്ലാവരും മറ്റു മന്നോരോടോപ്പം
ഭീഷ്മൻ ദ്രോണൻ കർണ്ണനും മറ്റുമസ്മൽ
സൈന്യത്തിലേ പ്രവരന്മാരുമായി 26

കടക്കുന്നൂ സത്വരം ദംഷ്ട്ര നീണ്ടു
ഭയങ്കരത്വന്മുഖൗഘത്തിനുള്ളിൽ
പറ്റിപ്പോയിച്ചിലർ പല്ലിന്നിടയ്ക്കും
കാണുന്നല്ലോ തല പൊട്ടിത്തകർന്നും 27

പുഴയ്ക്കൊക്കും പല തണ്ണിരോഴുക്കു-
മാഴിക്കകത്തേക്കു താൻ പാഞ്ഞിടുന്നു;
അവ്വണ്ണമീ നരലോകപ്രവീര-
രാളുന്ന നിൻ മുഖജാലം കടപ്പൂ, 28

കുത്തും തീയിൽപ്പാറ്റകളൊക്കയെമ്മ-
ട്ടുടൻ നശിപ്പാൻ വേഗമോടെത്തിടുന്നു
അവ്വണ്ണമേ ചെന്നിടുന്നൂ നശിപ്പാ-
നൊപ്പം നിന്റെ വക്ത്രങ്ങൾ തോറും 29

ജ്വലിച്ചിടും വദനൗഘങ്ങളാലേ
മുറ്റും ലോകം നീ ഗ്രസിക്കുന്നു നക്കി;
തേജസ്സു ലോകത്തിൽ നിറഞ്ഞുഘോരം
തപിക്കുന്നു ലോകമൊട്ടുക്കു വിഷ്ണോ! 30

ചെന്നാലുമാരങ്ങതിഘോരരൂപൻ!
തൊഴാം പ്രസാദിക്കുക ലോകനാഥ!

ആദ്യൻ ഭവാനെത്തിരിയേണമേ മേ
തിരിഞ്ഞിടുന്നില്ല ഭവൽ പ്രവൃത്തി 31

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
ലോകക്ഷയം ചെയ്‌വൊരു കാലനീ ഞാൻ
ലോകം ഗ്രസിക്കുന്നതിനായ്ത്തുടർന്നോൻ
നീയില്ലെന്നാകിലുമീക്കൂട്ടർ തീരും
പടക്കളത്തിൽക്കാത്തു നില്ക്കുന്നയോധർ 32

എന്നാലെഴുന്നേല്ക്കുക കീർത്തിയേല്ക്ക
ശത്രുക്കളെക്കൊന്നിഹ നാടു വാഴ്ക;
ഞാൻ കൊന്നിരിപ്പുണ്ടിവരെ മുൻപു നീയും
നിമിത്തമായ് നില്ക്കുക സവ്യസാചിൻ! 33

ദ്രോണൻ ഭീഷ്മൻ സൈന്ധവൻ കർണ്ണനെന്ന-
ല്ലന്യന്മാരാം വീരയോധേന്ദ്രരേയും
ഞാൻ കൊന്നോരുക്കോല്ക നീ മാഴ്കിടേണ്ടാ
യുദ്ധം ചെയ്യൂ വെന്നിടു വൈരിവർഗ്ഗം 34

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു -
ഈവണ്ണമാക്കേശവൻ ചൊന്ന കേട്ടു
കൈക്കൂപ്പിയും മെയ് വിറച്ചും കിരീടി
കുമ്പിട്ടുടൻ കൃഷ്ണനോടോതി വീണ്ടും
സഗൽഗദം പേടിയോടും വണങ്ങി 35

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
യുക്തം ഹൃഷികേശ, ഭവാന്റെ പേരാൽ
ഹർഷിച്ചു രഞ്ജിച്ചമരുന്നു ലോകം
പേടിച്ചു രക്ഷസ്സുകൾ പാഞ്ഞിടുന്നു
മുറ്റും വണങ്ങുന്നിതു സിദ്ധസംഘം 36

വണങ്ങില്ലാ നിന്നെയെന്നോ മഹാത്മൻ!
പൂജ്യൻ ബ്രഹ്മന്നാദികർത്താവിനേയും
അനന്ത, ദേവേശ, ജഗന്നിവാസ!
നീയക്ഷരം സദസൽത്തൽപ്പരൻ താൻ 37

നീയാദിദേവൻ പുരുഷൻ പുരാണൻ
വിശ്വത്തിനെല്ലാം പരമം നിധാനം
വേത്താവു വേദ്യം പരധാമവും നീ
വ്യാപ്തൻ ജഗത്തിങ്കലനന്തരൂപ! 38

തീ കാറ്റു നീയേ വരുണൻ യമൻ നീ
ചന്ദ്രൻ പ്രജേശൻ പ്രപിതാമഹൻ നീ
ഒരായിരം പാടിത കൈതോഴുന്നേൻ
വീണ്ടും നിനക്കുണ്ടിത കൈതൊഴുന്നേൻ 39

മുൻപും തൊഴുന്നേനിത പിൻപുമങ്ങ-
യ്ക്കെല്ലാപ്പുറത്തും പണിയുന്നു സർവ്വ!
അനന്തവീര്യാമിതവിക്രമൻ നീ
സർവ്വത്തിലും വ്യാപ്തനതാണു സർവ്വൻ 40

എൻ തോഴരെന്നോർത്തു പറഞ്ഞു പോയ് ഞാൻ
ഹേ! കൃഷ്ണ, ഹേ! യാദവ, തോഴരെന്നും
നിന്മാഹാത്മ്യം തിരിയാഞ്ഞിട്ടിവണ്ണം
ഞാൻ തെറ്റായി പ്രണയാൽച്ചൊന്നതാണേ 41

നേരം പോക്കായ്സ്സൽക്കരിക്കാതിരുന്നേൻ
വിഹാരശയ്യാസനമുണിവറ്റിൽ:
ഏകൻ ഭവാനച്യുത, നിന്റെ മുൻപിൽ
ക്ഷമിപ്പിപ്പേനപ്രമേയൻ ഭവാനേ 42

ചരാചരത്തിന്നു പിതാവു നീ താൻ
ലോകർക്കു പൂജ്യൻ ഗുരു നീ ഗരീയാൻ

നിന്നൊപ്പമില്ലാരുമതിന്നുമേലെ
മുപ്പാരിലാരപ്രതിമ പ്രഭാവൻ 43

വണങ്ങി നിന്നെത്തനുവർപ്പണം ചെ–
യ്തീഡ്യേശനെതെളിയിക്കുന്നിതാ ഞാൻ
അച്ഛൻ മകന്നാമ്പടി തോഴർ തോഴ
ർക്കിഷ്ടൻ പ്രിയന്നങ്ങു പൊറുക്ക ദേവ! 44

മുൻ കണ്ടിടാത്തോരിതു കണ്ടെനിക്കു
മനം നടുങ്ങുന്നു ഭയത്തിനാലേ
ആ രൂപമേ കാട്ടു കനിഞ്ഞുകൊൾക
ദേവേശനായൊരു ജഗന്നിവാസ! 45

കിരീടിയായ്ഗ്ഗദിയായ്ച്ചക്രമേന്തി–
ക്കാണേണമേ നിന്നെ മുമ്പട്ടുതന്നെ
തൃക്കൈ നാലുള്ളാ സ്വരൂപം ഗ്രഹിക്കൂ
കൈയായിരം കാട്ടിന വിശ്വമൂർത്തേ! 46

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
തെളിഞ്ഞു ഞാനർജ്ജുന, രൂപമേവം
നിനക്കു കാണിച്ചിതു യോഗശക്ത്യാ
തേജോമയം വിശ്വമനന്തമാദ്യം
മറ്റാരുമേ മുൻപിതു കണ്ടതല്ലാ 47

വേദം യജ്ഞാദ്ധ്യയനം ദാനമുഗ്ര–
തപം പരം കർമ്മമിവറ്റിനാലേ
ഇമ്മട്ടെന്നെക്കാണുവാൻ പറ്റുകില്ലാ
നിനക്കൊഴിച്ചിങ്ങു കരുപ്രവീര! 48

നിനക്കു വേണ്ടാ വ്യഥ മൗഢ്യമൊന്നു
മീയെന്റെ ഘോരാകൃതി കാൺകയാലേ

ഭയം പോക്കി പ്രീതി കൈക്കൊണ്ടൂ വീണ്ടൂ
മാ രൂപത്തെത്തന്നെ നീ കണ്ടുകൊൾക 49

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു -
എന്നർജ്ജുനൻ തന്നൊടു വാസുദേവൻ
ചൊല്ലി സ്വന്തം രൂപമേ കാട്ടി വീണ്ടും
ഭയപ്പെട്ടോരിവനാശ്വാസമേകി
മഹാത്മാവാസ്സൗമ്യരൂപത്തിലായി 50

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
സൗമ്യം മാനുഷമാമീ നിൻ രൂപം കണ്ടു ജാനാർദ്ദന!
ഇപ്പോൾച്ചിത്തം തെളിഞ്ഞിട്ടു നിജപ്രകൃതിയാണ്ടു ഞാൻ 51

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
നീയീക്കണ്ടോരെന്റെ രൂപമേറ്റം ദുർദ്ദർശമാണെടോ
വാനവന്മാരുമീ രൂപം കാണ്മാനേറ്റം കൊതിക്കയാം 52

വേദം തപസ്സെന്നുവേണ്ടാ ദാനയജ്ഞങ്ങളാലുമേ
നീ കണ്ട മട്ടുള്ളൊരെന്നെക്കണ്ടുകിട്ടാൻ കഴിഞ്ഞിടാ 53

അനന്യഭക്തിയാൽ മാത്രമിതു സാധിക്കുമർജ്ജുന!
തത്ത്വമായറിവാൻ കാണ്മാൻ ചേരുവാനും പരന്തപ! 54

എൻ കർമ്മം ചെയ്തെൻ പരനായെൻഭക്തൻ സംഗമറ്റവൻ
സർവ്വഭൂതദ്വേഷഹീനനെന്നിൽപ്പാണ്ഡവ, ചേർന്നിടും 55

അദ്ധ്യായം പന്ത്രണ്ട്

ഭക്തിയോഗം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
ഏവമെന്നും യോഗമാർന്നു ഭക്ത്യാ നിന്നെബ്ഭജിപ്പവർ
അക്ഷരാവ്യക്തപരരും യോഗവിത്തമരാരിതിൽ? 1

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
മനസ്സെന്നിൽച്ചേർത്തു നിത്യയുക്തരായ് സ്സേവചെയ്‌വവർ
പരമശ്രദ്ധയുടയോർ യോഗവിത്തമരെന്മതം 2

അവ്യക്താനിർദ്ദേശ്യമാകുമക്ഷരത്തെഭജിപ്പവർ
സർവ്വഗാചിന്ത്യകൂടസ്ഥനചലാകൃതി നിത്യനെ 3

ഇന്ദ്രിയങ്ങളടക്കീട്ടു സർവ്വത്ര സമബുദ്ധികൾ
സർവ്വഭൂതഹിതം ചെയ്‌വോരെന്നിൽത്താനവരെത്തിടും 4

അവ്യക്താസക്ത ചിത്തന്മാർക്കുണ്ടല്ലോ ക്ലേശമേറ്റവും
അവ്യക്തഗതി നേടുന്നു പാരം കേണിട്ടു ദേഹികൾ 5

കർമ്മമെല്ലാം കൂടിയെന്നിൽ സന്യസിച്ചിട്ടു മൽപ്പരർ
അനന്യയോഗദ്ധ്യാനം പൂണ്ടെന്നുപാസകരില്ലയോ 6

അവരേ മൃത്യുസംസാരക്കടലിൽ കരകേറ്റുവാൻ
പാർത്ഥ, ഞാനുണ്ടെന്നിലുള്ളം ചേർന്നു നില്ക്കുന്നവർക്കുടൻ 7

മനസ്സെന്നിൽച്ചേർത്തുകൊൾക ബുദ്ധിയെന്നിലിരുത്തുക
നീയെന്നിൽത്താനുറച്ചീടുമെന്നാൽപ്പിന്നെയസംശയം 8

അതല്ലെന്നിൽച്ചിത്തമുറപ്പിക്കുവാൻ വയ്യയെങ്കിലോ
അഭ്യാസംകൊണ്ടെന്നിലെത്താൻ നോക്കൂ ധനഞ്ജയ! 9

അഭ്യാസവും വയ്യയെങ്കിൽ മൽക്കർമ്മപരനാകു നീ
എനിക്കുവേണ്ടിക്കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്താലും സിദ്ധനായ് വരും 10

അതിന്നും ശക്തിയില്ലെങ്കിൽ പരം മദ്യോഗമാർന്നു നീ
സർവ്വകർമ്മഫലത്യാഗം ചെയ്കെടോ യതചിത്തനായ് 11

ജ്ഞാനമഭ്യാസത്തിനും മേൽ ധ്യാനം ജ്ഞാനത്തിലും പരം
ധ്യാനത്തേക്കാൾക്കർമ്മഫലത്യാഗം ത്യാഗാൽ പരം ശമം 12

സർവ്വഭൂതദ്വേഷമറ്റു മൈത്രനായ്ക്കരുണാനിതൻ
നിർമ്മമൻ നിരഹങ്കാരൻ സമദുഃഖസുഖൻ ക്ഷമി 13

സന്തുഷ്ടനെപ്പോഴും യോഗി യതാത്മാവു ദൃഢവ്രതൻ
എന്നിൽബ്ബുദ്ധിയുറപ്പിക്കുമെൻ ഭക്തൻ പ്രിയനേറെ മേ 14

ലോകം ഭയപ്പെടാതുള്ളോൻ ലോകത്തിൽ ഭയമറ്റവൻ
ഹർഷാമർഷഭയോദ്വേഗഹീനനും പ്രിയനാണു മേ 15

അനപേക്ഷൻ ശുചിയുദാസീനൻ ദക്ഷൻ ഗതവ്യഥൻ
സർവ്വകർമ്മത്യാഗിയെന്റെ ഭക്തനോ പ്രിയനാണു മേ 16

ഹർഷിക്കാത്തോൻ വെറുക്കാത്തോൻ മാഴ്കാത്തോൻ കാംക്ഷവിട്ടവൻ
ശുഭാശുഭങ്ങൾ കൈവിട്ടോൻ ഭക്തിമാൻ പ്രിയനാണു മേ 17

ശത്രു മിത്രം മാനമവമാനമെന്നിവയിൽസ്സമൻ
ശീതോഷ്ണസുഖദുഃഖൈകവൃത്തി സംഗമൊഴിഞ്ഞവൻ 18

നിന്ദാസ്തുതികളിൽ തുല്യൻ മൗനി തുഷ്ടൻ കിടപ്പതിൽ
ഗ്രഹം വിട്ടോൻ ദൃഢമതി ഭക്തിമാൻ പ്രിയനാണു മേ 19

ധർമ്മാമൃതം ചൊന്നവണ്ണമിതുപാസിച്ചിടുന്നവർ
ശ്രദ്ധ കൂടും മൽപ്പരരാം ഭക്തരിങ്ങേറ്റമിഷ്ടരാം 20

അദ്ധ്യായം പതിമൂന്ന്

ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞവിഭാഗയോഗം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
പുരുഷൻതാൻ പ്രകൃതിതാൻ ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞനങ്ങനെ
ജ്ഞാനം ജ്ഞേയമിതൊക്കേയുമറിവാനാശ കേശവ! 1

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
ശരീരമിതു കൗന്തേയ, ക്ഷേത്രമെന്നാണു ചോൽവതും
ഇതറിഞ്ഞവനെ ക്ഷേത്രജ്ഞനെന്നാരതറിഞ്ഞവർ? 2

സർവ്വക്ഷേത്രത്തിലും ക്ഷേത്രജ്ഞൻ ഞാനറിക ഭാരത!
ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞരുടയ ജ്ഞാനം ജ്ഞാനമതെന്മതം 3

ആ ക്ഷേത്രമെന്തെന്തുവിധമെന്തിലുണ്ടായതെങ്ങനെ
അതിൻ പ്രഭാവമെന്തെന്നും ചുരുക്കിക്കേട്ടുകൊൾക നീ 4

പലപാടൃഷിമാർ ചൊൽവൂ നാനാ ഛന്ദസ്സിനാലുമേ
ബ്രഹ്മസൂത്രച്ചൊൽകളാലും യുക്തിയോടൊത്ത തീർപ്പൊടും 5

മഹാഭൂതമഹങ്കാരം ബുദ്ധിയവ്യക്തമങ്ങനെ
ഇന്ദ്രിയം പത്തുമൊന്നും താനഞ്ചിന്ദ്രിയപദാർത്ഥവും 6

ഇച്ഛ ദ്വേഷം സുഖം ദുഃഖം സംഘാതം ധൃതി ചേതന
ചുരുക്കത്തിൽ ക്ഷേത്രമിതു വികാരത്തൊടുമൊത്തതാം 7

അമാനിത്വമദംഭിത്വമഹിംസ ക്ഷാന്തിയാർജ്ജവം
ഗുരുശ്രുഷണം ശൗചം സ്ഥൈര്യമാത്മവിനിഗ്രഹം 8

ഇന്ദ്രിയാർത്ഥത്തിൽ വൈരാഗ്യമനഹങ്കാരമങ്ങനെ
ജന്മമൃത്യുജരാവ്യാധി ദുഃഖദോഷാനുദർശനം 9

അസംഗമനഭിഷ്യംഗം പുത്രദാരഗൃഹാദിയിൽ
നിത്യവും സമചിത്തത്വമിഷ്ടാനിഷ്ടോപപത്തിയിൽ 10

എന്നിൽ മറ്റൊന്നുമൊക്കാതെ തെറ്റില്ലാതൊരുഭകതിയും
വിജനത്തിലിരിപ്പുംതാൻ ജനസംഘവിരക്തിയും 11

അദ്ധ്യാത്മജ്ഞാനനിത്യത്വം തത്ത്വജ്ഞാനാർത്ഥദൃഷ്ടിയും
ജ്ഞാനമെന്നതിതാകുന്നിതജ്ഞാനം വിപരീതമാം 12

ജ്ഞേയമെന്തതു ചൊല്ലാമതറിഞ്ഞാലമൃതാർന്നിടും
അനാദിയാം പരബ്രഹ്മം സത്തല്ലല്ലതസത്തുമേ 13

എങ്ങും കൈ കാലുള്ളതെങ്ങും കൺ മൂക്കു തലയുള്ളതാം
എങ്ങും കാതുള്ളതുലകിലെങ്ങും വ്യാപിച്ചു നില്പതാം 14

സർവ്വേന്ദ്രിയഗുണാഭാസം സർവ്വസംഗമൊഴിഞ്ഞതാം
അസക്തം സർവ്വഭൃത്തെങ്ങും ഗുണഭോക്താവു നിർഗ്ഗുണം 15

ഭൂതാന്തർഭാഗബാഹ്യസ്ഥമചരം ചരമായതും
സൂക്ഷ്മത്വം കൊണ്ടു ദുർജ്ഞേയം ദൂരത്തുള്ളൊന്നടുത്തുമേ 16

അവിഭകതം ജീവികളിൽ വിഭക്തംപോലെ നില്പതാം
ഭൂതഭർത്താവതോ ജ്ഞേയം ഗ്രസിഷ്ണു പ്രഭവിഷ്ണുവാം 17

ജ്യോതിസ്സുകൾക്കും ജ്യോതിസ്സു തമസ്സിൽപ്പരമായതും
ജ്ഞാനം ജ്ഞേയം ജ്ഞാനഗമ്യം സർവ്വത്തിനുള്ളിൽനില്പതാം 18

ക്ഷേത്രം ജ്ഞാനം ജ്ഞേയവുമിമ്മട്ടു ചൊന്നേൻ ചുരുക്കി ഞാൻ
ഏൻ ഭക്തനതറിഞ്ഞിട്ടു ഞാനായിത്തന്നെ തീർന്നിടും 19

അനാദിയാം പ്രകൃതിയും പുരുഷൻ താനുമോർക്ക നീ
വികാരഗുണജാലങ്ങളോർക്കൂ പ്രകൃതിജങ്ങളാം 20

കാര്യകാരണ കർത്തൃത്വഹേതു പ്രകൃതിയാണുപോൽ
പുരുഷൻ സുഖദുഃഖങ്ങൾ ഭുജിപ്പാൻ ഹേതുവാണുപോൽ 21

പ്രകൃതിസ്ഥൻ പ്രകൃതിജഗുണമേൽക്കുന്നു പുരുഷൻ
സമസദ്യോനിജന്മത്തിൻ ഗുണസംഗം നിമിത്തമായ് 22

കാണുവോനനുമോദിപ്പോൻ ഭർത്താ ഭോക്താവുമീശ്വരൻ
പരമാത്മാവെന്നുമോതുമുടലിൽപ്പുരുഷൻ പരൻ 23

ഏവം ഗുണാഢ്യപ്രകൃതി പുരുഷജ്ഞാനമുള്ളവൻ
ഏതുമാതിരിനിന്നാലും രണ്ടാമതു ജനിച്ചിടാ 24

ധ്യാനത്താൽ കാണുന്നിതാത്മാ വികലാത്മാവിനാൽച്ചിലർ
സാംഖ്യത്താൽച്ചിലർ യോഗത്താൽക്കർമ്മയോഗത്തിനാൽച്ചിലർ 25

അറിഞ്ഞിടാതന്യർ ചൊല്ലിക്കേട്ടുപാസിക്കുമേ ചിലർ
കേൾവി കൊണ്ടാടുമവരും മൃത്യുബന്ധം കടന്നിടും 26

ഏതെങ്കിലും വസ്തു ചരാചരമിങ്ങുളവാവുകിൽ
ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞയോഗം കൊണ്ടെന്നോർക്കൂ പുരുഷർഷഭ! 27

എല്ലാറ്റിലും തുല്യമവ നശിച്ചാലും ക്ഷയം വിനാ
നിൽക്കും പരേശനെകാണ്മോനവനാകുന്നു കാണ്മവൻ 28

എല്ലാടവും സമം നിൽക്കുമീശനെകണ്ടിടുന്നവൻ
താൻ വരുത്തില്ലാത്മഹാനി പരസൽഗതിയാർന്നിടും 29

കർമ്മമൊക്കെ പ്രകൃതിയാൽ ചെയ്യപ്പെടുവതെന്നുമേ
ആത്മാവകർത്താവാണെന്നും കാണ്മോനാകുന്നു കാണ്മവൻ 30

ഭൂതങ്ങൾ വെവ്വേറെ നിൽപ്പതൊന്നിനാലെന്നു കാണ്മതോ
അതിൽനിന്നു പരപ്പും താനന്നവൻ ബ്രഹ്മമാകുമേ 31

അനാദി നിർഗ്ഗുണത്വത്താൽ പരമാത്മാവിതവ്യയൻ
കൗന്തേയ മെയ്യിലാണെന്നാലും ചെയ്താലും ലേപമേറ്റിടാ 32

സൂക്ഷ്മമെങ്ങും നിന്ന നഭസ്സെങ്ങനേ ലേപമേറ്റിടാ
അങ്ങനേ മെയ്യെങ്ങുമാണ്ടുള്ളാത്മാവും ലേപമേറ്റിടാ 33

ഒറ്റസ്സൂർക്കൻ ലോകമൊക്കെ പ്രകാശിപ്പിപ്പതെങ്ങനെ
ക്ഷേത്രമങ്ങനെയാ ക്ഷേത്രി പ്രകാശിപ്പിപ്പു ഭാരത! 34

ക്ഷേത്രക്ഷേത്രജ്ഞാന്തരത്തെയിമ്മട്ടിൽ ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയാൽ
ഭൂതപ്രകൃതിമോക്ഷത്തോടറിവോർ പരമെത്തുമേ 35

അദ്ധ്യായം പതിനാല്

ഗുണത്രയവിഭാഗയോഗം

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
ഇനിയും പറയാം ജ്ഞാനങ്ങളിലും ജ്ഞാനമുത്തമം
ഇതറിഞ്ഞിട്ടു മുനികളൊക്കസ്സത്സിദ്ധി നേടിനാർ 1

ഈ ജ്ഞാനമവലംബിച്ചെൻ സാധർമ്മ്യത്തെയണഞ്ഞവൻ
ജനിക്കില്ലാ സൃഷ്ടിയിലും വ്യഥിക്കാ പ്രളയത്തിലും 2

എന്റെ യോനി മഹാബ്രഹ്മമതിൽഗ്ഗർഭമണപ്പു ഞാൻ
സർവ്വഭൂതോത്ഭവമതിലുളവാകുന്നു ഭാരത! 3

കൗന്തേയ, യോനിതോറും വന്നുണ്ടാം മൂർത്തിക്കു മുറ്റുമേ
ബ്രഹ്മം മഹായോനിയല്ലോ ബീജം നൽകും പിതാവു ഞാൻ 4

പ്രകൃതിക്കാം സത്വരജസ്തമസ്സുകൾ ഗുണങ്ങൾ താൻ
ബന്ധിക്കുന്നൂ മഹാബാഹോ, മെയ്യിലവ്യയദേഹിയെ 5

അതിൽ സത്വം നിർമ്മലത്വാൽ തെളിയിപ്പിപ്പതവ്യയം
ബന്ധിക്കുമനഘ, ജ്ഞാനസുഖസംഗങ്ങളാലെടോ 6

രാഗാത്മകം രജസ്സോർക്ക തൃഷ്ണാസംഗനിദാനമാം
കൗന്തേയ, ദേഹിയെക്കർമ്മസംഗാൽബ്ബന്ധിപ്പതാണതും 7

അജ്ഞാനജം തമസ്സോർക്ക മോഹികൾക്കൊക്കെ മോഹനം
നിദ്രാലസ്യത്തെറ്റുകളാലതു ബന്ധിപ്പു ഭാരത! 8

സത്വം സുഖത്തിൽക്കർമ്മത്തിൽ രജസ്സും ചേർപ്പു ഭാരത
ജ്ഞാനം മൂടി പ്രമാദത്തിൽത്തമസ്സും സക്തി നൽകിടും 9

രജസ്തമസ്സുകൾ വെൽവ്വൂ സത്വം സത്വതമസ്സുകൾ
രജസ്സും ഭാരത, തമസ്സേവം സത്വരജസ്സുകൾ 10

ദ്വാരങ്ങൾ തോറുമീ മെയ്യിൽ ജ്ഞാനം തെളിയുമെപ്പൊഴോ
അപ്പോൾസ്സത്വം വാച്ചു നിൽപ്പുണ്ടെന്നിവണ്ണം ധരിക്കണം 11

ലോഭം പ്രവൃത്തി കർമ്മങ്ങൾക്കാരംഭമശമം സ്പൃഹ
ഇവയുണ്ടാം രജസ്സങ്ങു വർദ്ധിച്ചാൽ ഭരതർഷഭ! 12

തെളിയായ്ക തുടങ്ങായ്ക പിഴയ്ക്കുക മയങ്ങുക
ഇവയുണ്ടാം തപസ്സങ്ങുപെരുത്താൽക്കുരുനന്ദന! 13

സത്വം വർദ്ധിച്ചു നിൽക്കുമ്പോൾ ദേഹി ദേഹം ത്യജിക്കുകിൽ
ജ്ഞാനികൾക്കുള്ളോരമലലോകങ്ങളിലണഞ്ഞിടും 14

രജസ്സുയർന്നന്നുചാകിൽജ്ജനിക്കും കർമ്മിജാതിയിൽ
തമസ്സുമൂത്തു ചത്താലോ പിറക്കും മൂഢയോനിയിൽ 15

ചൊല്ലുന്നു സാത്വികം പുണ്യകർമ്മത്തിൽ വിമലം ഫലം
രജസ്സിനുഫലം ക്ലേശമജ്ഞാനം താമസം ഫലം 16

സത്വത്താൽ ജ്ഞാനമുണ്ടാവും ലോഭമുണ്ടാം രജസ്സിനാൽ
പ്രമാദം മോഹമജ്ഞാനമിവയുണ്ടാം തമസ്സിനാൽ 17

മേൽപ്പോട്ടെത്തും സാത്വികന്മാർ നടുവേ നിൽപ്പൂ രാജസർ
നികൃഷ്ടഗുണവൃത്തന്മാർ താഴെ വീഴുന്നു താമസർ 18

ഗുണങ്ങളെന്നിയേ കർത്താവന്യനല്ലെന്നു കാണ്മവൻ
ഗുണാതിരിക്തനെക്കാണ്മോനവൻ മത്ഭാവമാർന്നിടും 19

ദേഹത്തിലുണ്ടാമീ മൂന്നു ഗുണവും താൻ കടന്നുടൻ
ജന്മ മൃത്യു ജരാദുഃഖമൊക്കെ വിട്ടമൃതാണ്ടിടും 20

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
ത്രിഗുണങ്ങൾ കടന്നോർക്കെന്തടയാളങ്ങളാം പ്രഭോ!
ആചാരമെന്തീ ത്രിഗുണാതീതനാവുന്നതെങ്ങനെ? 21

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -

തെളിവുംതൊഴിലും പിന്നെ മൗഢ്യവും പാണ്ഡുനന്ദന!
ഉണ്ടാകിലും വെറുക്കില്ലങ്ങില്ലാതായാൽക്കൊതിച്ചിടാ 22

ഉദാസീനപ്പടി ഗുണങ്ങളാലുമിളകാത്തവൻ
ഗുണങ്ങളുണ്ടന്നു തന്നെ നിനപ്പോൻ ചേഷ്ട വിട്ടവൻ 23

സമദുഃഖസുഖൻ സ്വസ്ഥൻ മണ്ണിലും പൊന്നിലും സമൻ
സമപ്രിയാപ്രിയൻ ധീരൻ നിന്ദാസ്തോത്രങ്ങളിൽ സമൻ 24

സമൻ മാനാവമാനങ്ങൾക്കരിമിത്രങ്ങളിൽ സമൻ
സർവ്വാരംഭങ്ങളും വിട്ടോൻ താൻ ഗുണങ്ങൾ കടന്നവൻ 25

തെറ്ററ്റ ഭക്തിയോഗത്താലെന്നെസ്സേവിക്കുവോനുമേ
ഈ ഗുണങ്ങൾ കടന്നും താൻ ബ്രഹ്മസായൂജ്യമാണ്ടിടും 26

ബ്രഹ്മത്തിനും ഞാൻ പ്രതിഷ്ഠ വ്യയമറ്റമൃതത്തിനും
നിത്യധർമ്മത്തിനും പിന്നെയങ്ങേകാന്തസുഖത്തിനും 27

അദ്ധ്യായം പതിനഞ്ച്

പുരുഷോത്തമയോഗം

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
മൂലം മേലായ്ശ്ശാഖ കീഴായ്ച്ചോൽവിതശ്വത്ഥമവ്യയം
ഛന്ദസ്സെല്ലാമതിനില വേദവിത്തതറിഞ്ഞവൻ 1

മേലും കീഴും കൊമ്പതിന്നുണ്ടു ചിന്നി
ഗ്ഗുണപ്പെരുപ്പായ് വിഷയക്കൂമ്പുമായി
വേരുണ്ടു ചോടും പടരെപ്പടർന്നു
കർമ്മാനുബന്ധത്തൊടു മർത്ത്യനാട്ടിൽ 2

അതിന്റെ രൂപം തിരിയുന്നതല്ലി
ല്ലാന്താദിയും നല്ലൊരുറച്ച നിൽപ്പും;
വേരൂന്നുമശ്വത്ഥമിതങ്ങസംഗ
മാകുന്ന നൽശ്ശസ്ത്രമെടുത്തറുത്തും 3

പരം പദത്തെത്തിരയേണ്ടതാണ
ങ്ങെത്തീടിലോ തിരിയേപ്പോരുകില്ലാ
ആപ്പൂരുഷൻ നിത്യനെത്താൻ ശ്രയിപ്പൂ
പുരാണകർമ്മങ്ങളവൻ വഴിയ്ക്കാം 4

മാനം മോഹം സർവ്വദോഷങ്ങളും പോ
യദ്ധ്യാത്മനിഷ്ഠാഢ്യർ നിവൃത്തകാമർ
സുഖം ദുഃഖം മറ്റുമാം ദ്വന്ദമറ്റു
ള്ള മൂഢരാ നിത്യപദത്തിലെത്തും 5

തെളിയിപ്പീലതാസ്സൂര്യൻ ചന്ദ്രനെന്നല്ല വഹ്നിയും
അതിൽചെന്നാൽ തിരിക്കാറില്ലതെൻ പരമധാമമാം 6

എന്നംശമീജ്ജീവലോകം ജീവഭൂതം സനാതനം
മനസ്സോത്താറിന്ദ്രിയവും കർഷിപ്പൂ പ്രകൃതിസ്ഥമായ് 7

ദേഹം പൂകുമ്പോഴും വിട്ടുപോകുമ്പോഴുതുമീശ്വരൻ
ഇവയും കൊണ്ടുപോം ഗന്ധങ്ങളെക്കാറ്റു കണക്കിനെ 8

ശ്രോത്രം നേത്രം സ്പർശനവും രസവും ഘ്രാണവും പരം
മനസ്സുമവലംബിച്ചിട്ടവൻ വിഷയസേവിയാം 9

പോകുമ്പൊഴും നിൽക്കുവോതുമുണ്ണോതും ഗുണശാലികൾ
വിമൂഢന്മാർ കാണുകില്ലാ കാണുമേ ജ്ഞാനദൃഷ്ടികൾ 10

ആത്മസ്ഥനിവനെക്കാണും യതിക്കും യോഗിമാർകളും
അകൃതാത്മാക്കൾ കാണില്ലാ യതിച്ചാലുമബുദ്ധികൾ 11

ലോകമെല്ലാം വിളക്കീടും സൂര്യതേജസ്സുമങ്ങനെ
ചന്ദ്രാഗ്നിമാർതൻ തേജസ്സുമെൻ തേജസ്സെന്നു കാൺക നീ 12

ഓജസ്സാൽ ഭൂമിയുൾപ്പുക്കു ചെയ്വോൻ ഞാൻ ഭൂമിധാരണം
രസാത്മകൻ സോമനായിപ്പോഷിപ്പേനൗഷധങ്ങളും 13

പ്രാണികൾക്കുള്ള ദേഹത്തിലഗ്നിയായിട്ടിരുന്നു ഞാൻ
പ്രാണാപാനാന്വിതൻ നാലുതരമന്നം പചിക്കുവൻ 14

എല്ലാർക്കുമുള്ളത്തിലിരിപ്പവൻ ഞാ
നെന്മൂലമാണോർമ്മബോധം മറക്കൽ
വേദങ്ങളാൽ വേദ്യനും ഞാനൊരുത്തൻ
വേദജ്ഞൻ വേദാന്തകൃത്തായതും ഞാൻ 15

ക്ഷരമക്ഷരമെന്നുണ്ടു ലോകത്തിൽപ്പുരുഷദ്വയം
ക്ഷരമീസ്സർവ്വഭൂതങ്ങൾ കൂടസ്ഥൻ പരമക്ഷരം 16

ഉത്തമൻ പുരുഷൻ വേറെ പരമാത്മാവതെന്നവൻ
ലോകത്രയംനിറഞ്ഞിട്ടു കാക്കുമവ്യയനീശ്വരൻ 17

ക്ഷരത്തെയും കടന്നിട്ടക്ഷരത്തെക്കാളുമുത്തമൻ
ലോകത്തിൽ ഞാനതിന്മൂലം പുകഴ്ന്നോൻ പുരുഷോത്തമൻ 18

പുരുഷോത്തമനാമെന്നെ മൗഢ്യമറ്റേവമോർപ്പവൻ
ഭജിക്കും സർവ്വവിത്തെന്നെസ്സർവ്വാത്മാവാലെ ഭാരത! 19

ഇതല്ലോ ഗുഢമാം ശാസ്ത്രം ചൊന്നേനിതനഘാശയ!
ഇതറിഞ്ഞാൽബ്ബുദ്ധിമാനാം കൃതാർത്ഥനായി ഭാരത! 20

അദ്ധ്യായം പതിനാറ്

ദൈവാസുരസമ്പദ്വിഭാഗയോഗം

ശ്രീഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -

അഭയം തത്വസംസിദ്ധി ജ്ഞാനയോഗവ്യവസ്ഥയും
ദാന ദമം യജ്ഞമേവം സ്വാദ്ധ്യായം തപമാർജ്ജവം 1

അഹിംസ സത്യമക്രോധം ത്യാഗം ശാന്തിയപൈശുനം
അലോഭം ഭൂതകാരുണ്യം മാർദ്ദവം ഹ്രീയചാപലം 2

ധൃതി ശൗചം ക്ഷമാ തേജസ്സദ്രോഹം മാനഹീനത
ഇവയുണ്ടാം ദൈവസമ്പദഭിജാതന്നു ഭാരത! 3

ദംഭദർപ്പാഭിമാനങ്ങൾ ക്രോധം പാരുഷ്യമങ്ങനെ
അജ്ഞാനവും പാർത്ഥ പറ്റുമസുരാഭിജനന്നഹോ 4

ദൈവസമ്പത്തു മോക്ഷാർത്ഥം ബന്ധനത്തിനുമാസുരം
മാഴ്കേണ്ടാ ദൈവസമ്പത്തിൻജ്ജനിച്ചോനാണു പാണ്ഡവ! 5

ഭൂതസർഗ്ഗം രണ്ടുപാരിൽദ്ദൈവമാസുരമിങ്ങനെ
ദൈവം വിസ്താരമായ്ച്ചൊന്നേനാസുരം പാർത്ഥകേൾക്ക നീ! 6

അറിയില്ലാസുരജനം പ്രവൃത്തിയെ നിവൃത്തിയെ
ശൗചമില്ലാചാരമില്ലാ സത്യമില്ലായവർക്കഹോ! 7

ഈശനില്ലാതപ്രതിഷ്ഠം ജഗത്തെന്നവർ ചൊല്ലുമേ
നിത്യം സംഭൂതമെന്നത്രേ കാമമല്ലാതിതെന്തുവാൻ? 8

ഈദൃർശനം പിടിച്ചിട്ടു നഷ്ടാത്മാക്കളബുദ്ധികൾ
ഉഗ്രകർമ്മാക്കളായ്ത്തീരും മുടിപ്പാൻ ലോകവൈരികൾ 9

ദുഷ്പൂരകാമപരരായ്ദ്ദംഭമാനമദത്തൊടും
മോഹിച്ചസൽബ്ബോധമാണ്ടു യതിക്കുമശുചിവ്രതർ 10

നാശം വരേയ്ക്കന്തമറ്റ ചിന്തയേന്തിയെഴുന്നവർ
ഇത്രയ്ക്കു താനെന്നുറച്ചു കാമഭോഗപരായണർ 11

ആശാപാശാൽക്കെട്ടുപെട്ട കാമക്രോധങ്ങളാർന്നവർ
ഇച്ഛിപ്പൂ കാമഭോഗത്തിന്നന്യായത്താൽദ്ധനാർജ്ജനം 12

ഇതിപ്പോൾ ഞാൻ നേടി നേടുമീമനോരഥമിന്നു ഞാൻ
ഇതുണ്ടീദ്ധനവും കൂടീട്ടെനിക്കാകണമിന്നിമേൽ 13

ഈശ്ശത്രുവിനെ ഞാൻ കൊന്നു കൊല്ലുവേൻ മറ്റുപേരെയും
ഈശ്വരൻ ഞാൻ ഭോഗി ഞാൻ ഞാൻ
സിദ്ധൻ ഞാൻ ബലവാൻ സുഖി 14

ആഢ്യാഭിജാത്യമുള്ളോൻ ഞാനെൻകിടയ്ക്കിപ്പൊളേതവൻ?
യജിപ്പൻ നൽകുവൻ മോദിപ്പേനെന്നജ്ഞാനമൂഢരായ് 15

അനേകത്തിൽ ചിത്തമാടി മോഹജാലമിയന്നവർ
കാമഭോഗാസക്തർ വീഴുമശുദ്ധനരകത്തിലേ 16

ആത്മസംഭാവിതസ്തബ്ധർ ധനമാനമദാന്വിതർ
യജ്ഞംചെയ്യും പോലുമവർ ദംഭത്താൽ വിധിയെന്നിയേ 17

അഹങ്കാരം ബലം ദർപ്പം കാമം ക്രോധവുമാർന്നവർ
എന്നെ സ്വപരദേഹത്തിൽ ദ്വേഷിച്ചീടുമസൂയകർ 18

ദ്വേഷിക്കുമാക്രൂരരെ ഞാൻ സംസാരങ്ങളിൽ മൂഢരെ
എന്നുമാസുരജന്മത്തിൽ തള്ളും മംഗളഹീനരെ 19

ജന്മംതോറും മൂഢരവരാസുരപ്രകൃതിസ്ഥരായ്
എന്നിലെത്താതെ കൗന്തേയ വീണ്ടും കീഴ്പ്പോട്ടു പോയിടും 20

ആത്മനാശനമായ് മൂന്നുനരകദ്വാരമുണ്ടിതാ
കാമം ക്രോധം ലോഭമെന്നു മൂന്നുമെന്നാൽ ത്യജിക്ക നീ 21

കൗന്തേയ, വൻ തമോദ്വാരം മൂന്നും വിട്ടോഴിയും നരൻ
ആത്മശ്രേയസ്സു ചെയ്തീടും പരയാം ഗതി നേടിടും 22

കാമകാരത്തിനാൽശ്ശാസ്ത്രവിധി വിട്ടു നടപ്പവൻ
സിദ്ധി നേടാ സുഖം നേടാ പരയാം ഗതി നേടിടാ 23

ശാസ്ത്രം പ്രമാണമാക്കേണം കാര്യാകാര്യവ്യവസ്ഥയിൽ
ശാസ്ത്രപ്രോക്തവിധാനംകണ്ടിങ്ങുകർമ്മങ്ങൾചെയ്കനീ 24

അദ്ധ്യായം പതിനേഴ്

ശ്രദ്ധാത്രയ വിഭാഗയോഗം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
ശാസ്ത്രത്തിൻ വിധി വിട്ടിട്ടും ശ്രദ്ധയോടു യജിക്കുകിൽ
സത്വം രജസ്സോ തമസ്സോ നില കൃഷ്ണായവർക്കിതിൽ 1

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
സ്വഭാവത്താൽദ്ദേഹികൾക്കു ശ്രദ്ധ മൂന്നു വിധത്തിലാം
സാത്വികീ രാജസാ പിന്നെത്താമസീ കേളതും ഭവാൻ 2

സത്വാനുരൂപയാകുന്നൂ സർവ്വർക്കും ശ്രദ്ധ ഭാരത!
ശ്രദ്ധാമയൻ പുമാൻ ശ്രദ്ധയേതാണായതുമാണവൻ 3

സത്വസ്ഥന്മാർ ദേവകളെ യക്ഷാശരരെ രാജസർ
പ്രേതഭൂതഗണത്തെത്താൻ യജിപ്പൂ മറ്റു താമസർ 4

ശാസ്ത്രോക്തമെന്നിയേ ഘോരം വൻതപം ചെയ്യുമാളുകൾ
ദംഭാഹങ്കാരമുടയോർ കാമരാഗബലാന്വിതർ 5

ദേഹസ്ഥഭൂതഗ്രാമത്തെക്കർശിപ്പിക്കുമബുദ്ധികൾ
ദേഹാന്തര്യാമിയെന്നേയു,മവരാസുരരോർക്ക നീ 6

ഏവർക്കും മുന്നുവിധമാണാഹാരം പ്രിയമായതും
യജ്ഞം തപം ദാനവുമേ കേളവറ്റിന്റെ ഭേദവും 7

ആയുസ്സത്വബലാരോഗ്യസുഖപ്രീതി വളർപ്പതായ്
രസ്യം സ്നിഗദ്ധം സ്ഥിരം ഹൃദ്യമാഹാരം സാത്വികപ്രിയം 8

കട്വമ്ലലവണാത്യുഷ്ണതീക്ഷ്ണരൂക്ഷവിദാഹിയായ്
ദുഃഖശോകമയകരമാഹാരം രാജസപ്രിയം 9

ആറിച്ചാററ്റു പഴകിദ്ദുർഗ്ഗന്ധമിയലുന്നതായ്
അമേദ്ധ്യമായെച്ചിലായുള്ളാഹാരംതാമസപ്രിയം 10

ഫലം നോക്കാതെ വിധിയിൽക്കണ്ട യജ്ഞം യജിക്കുമേ
യജ്ഞം ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നു മനം വെച്ചിട്ടു സാത്വികൻ 11

ഫലം നിനച്ചും ദംഭത്തിന്നായിക്കൊണ്ടുമങ്ങനെ
യജിക്കിൽ ഭരതശ്രേഷ്ഠ, യജ്ഞം രാജസമായതാം 12

വിധിവിട്ടന്നമേകാതെ മന്ത്രദക്ഷിണയെന്നിയേ
ശ്രദ്ധ കൂടാതുള്ള യജ്ഞം ചൊൽവൂ താമസമെന്നു താൻ 13

ദേവ വിപ്ര ഗുരു പ്രാജ്ഞപൂജനം ശൗചമാർജ്ജവം
ബ്രഹ്മചര്യം താനഹിംസ ശാരീരം തപമാണു പോൽ 14

വെറുപ്പിക്കാതുള്ള വാക്കു സത്യം പ്രിയഹിതപ്പടി
സ്വാദ്ധ്യായാഭ്യാസനംതാനും വാങ്മയം തപമാണുപോൽ 15

മനഃപ്രസാദം സൗമ്യത്വം മൗനമാത്മവിനിഗ്രഹം
ഭാവസംശുദ്ധിയിവകൾ മാനസം തപമാണു പോൽ 16

പരമാം ശ്രദ്ധയാൽ മർത്ത്യർ മൂന്നുമട്ടിൽത്തപിക്കുമേ
ഫലകാംക്ഷ നിനയ്ക്കാതെയായാലായതു സാത്വികം 17

സല്കാരമാനപൂജയ്ക്കായ്ത്തപം ദംഭത്തിനായിയും
ചെയ്യുന്നുവെന്നാലതുതാൻ രാജസം ചലമധ്രുവം 18

മൂഢാശയാലാത്മപീഢപ്പെടുത്തിച്ചെയ്തിടുംതപം
അന്യനാശത്തിനായ്ച്ചെയ്യുന്നതും താമസമാണുപോൽ 19

ദാനം ചെയ്യേണ്ടതെന്നോർത്തു തുണയ്ക്കാത്തൊനു നല്കുകിൽ
ദേശകാലം പാർത്തു പാത്രേ ദാനം സാത്വികമാണുപോൽ 20

പരം പ്രത്യുപകാരത്തിന്നല്ലെന്നാൽ ഫലമോർത്തുമേ
ക്ലിഷ്ടമായ് ചെയ്തിടുമൊരു ദാനമാകുന്നു രാജസം 21

ദേശകാലങ്ങൾ തെറ്റിച്ചു ദാനം പാത്രത്തിനെന്നിയേ
സല്ക്കരിക്കതെ നിന്ദിച്ചു ചെയ്‌വതാകുന്നു താമസം 22

ഓം തത് സത് ബ്രഹ്മനിർദ്ദേശം മൂന്നുമാതിരിയായ്‌സ്മൃതം
ഇവയാൽപ്പണ്ടു നിർമ്മിപ്പൂ വിപ്രവേദമുഖങ്ങളെ 23

ഓമെന്നു ചൊല്ലീട്ടു യജ്ഞതപോദാനക്രിയാക്രമം
അതുമൂലം നടക്കുന്നൂ ബ്രഹ്മജ്ഞർക്കു വിധിപ്പടി 24

തദെന്നു ഫലമോർക്കതെ ചൊല്ലീ യജ്ഞം തപസ്സുമേ
ദാനക്രിയകളും ചെയ്തുപോരുന്നൂ മോക്ഷകാംക്ഷികൾ 25

സൽഭാവമായ് സാധുഭാവമായ്‌സ്സദെന്നാൽ പ്രയോഗമാം
പ്രശസ്തകർമ്മത്തിലത്രേ സച്ഛബ്ദം പാർത്ഥ, ചെയ്‌വതും 26

സച്ഛബ്ദോച്ചാരണം യജ്ഞതപോദാനങ്ങൾ മുറ
തദർത്ഥമായിടും കർമ്മം സദെന്നായ്പ്പറയുന്നതും 27

അശ്രദ്ധം ദാനമോഹങ്ങൾ തപസ്സുംചെയ്ക കർമ്മവും
അസത്തെന്നോതുമേ പാർത്ഥ, കേളില്ലിങ്ങും പരത്തിലും 28

അദ്ധ്യായം പതിനെട്ട്

മോക്ഷസന്ന്യാസയോഗം

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
സന്ന്യാസത്തിൻ തത്വമറിഞ്ഞീടാൻ മോഹം മഹാഭുജ!
ത്യാഗത്തിന്നും ഹൃഷീകേശ, വേറേ കേശിനിഷൂദന! 1

ശ്രീ ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു -
കാമ്യകർമ്മന്യാസമത്രേ സന്ന്യാസം കവിസമ്മതം
സർവ്വകർമ്മഫലത്യാഗം ത്യാഗമെന്നാർ വിചക്ഷണർ 2

ദുഷ്ടമാം കർമ്മമേ ത്യാജ്യമെന്നും ചില മനീഷികൾ
യജ്ഞദാനതപഃകർമ്മം ത്യാജ്യമാണെന്നു മറ്റുപേർ 3

ത്യാഗത്തിലെൻനിശ്ചയം നീ കേൾക്കൂ ഭരതസത്തമ!
ത്യാഗമോ പുരുഷവ്യാഘ്ര, പ്രസിദ്ധം മൂന്നു മാതിരി 4

യജ്ഞം ദാനം തപം കർമ്മം വിടൊല്ലാ ചെയ്തിടേണ്ടതാം
യജ്ഞം ദാനം തപമിവ വിവേകക്കാർക്കു പാവനം 5

ഇവയും ചെയ്യണം സംഗം ഫലവും കൈവെടിഞ്ഞു താൻ
എന്നാണു പർത്ഥ, നൽത്തീർപ്പുപെടുമെന്മതമുത്തമം 6

നിയമസ്ഥന്നു കർമ്മത്തിൽ സന്ന്യാസം ചേരുകില്ലെടോ
മൗഢ്യത്താൽത്തൽപ്പരിത്യാഗം താമസം താൻ പ്രസിദ്ധമാം 7

കർമ്മം കായക്ലേശഭയാൽദ്ദുഃഖമെന്നായ് ത്യജിക്കുകിൽ
രാജസത്യാഗമാർന്നയാൾ ത്യാഗത്തിൻ ഫലമേറ്റിടാ 8

ചെയ്യേണ്ടതെന്നോർത്തു കർമ്മം നിയതം ചെയ്കിലർജ്ജുന!
ഫലസംഗങ്ങൾ കൂടാതെ, സാത്വികം ത്യാഗമായതാം 9

ദ്വേഷിക്കില്ലസുഖം കർമ്മം സജ്ജിക്കാ സുഖദത്തിലും
സത്വം കലർന്നിടും ത്യാഗി സംശയം വിട്ടബുദ്ധിമാൻ 10

ദേഹിക്കു കർമ്മമൊക്കേയുംത്യജിക്കാനെളുതായ് വരാ
പരം കർമ്മഫലത്യാഗിയാണത്രേ ത്യാഗിയായതും 11

അനിഷ്ടമിഷ്ടം സമ്മിശ്രം മൂന്നല്ലോ കർമ്മജം ഫലം
അത്യാഗികൾക്കേല്പൂ ചത്താലേല്ക്കാ സന്യാസികൾക്കതും 12

കാരണങ്ങൾ മഹാബാഹോ, നീ ധരിച്ചാലുമഞ്ചിതിൽ
കർമ്മാന്തവേദാന്തമതിൽക്കർമ്മസിദ്ധിക്കുചൊന്നവ, 13

അധിഷ്ഠാനം പരം കർത്താവോരോ മാതിരി കാരണം
പലമട്ടാം, ചേഷ്ടയഞ്ചാമതായിട്ടിങ്ങു ദൈവവും 14

മെയ്‌വാങ്മനങ്ങളാലിങ്ങു കർമ്മം തുടരുമേ നരൻ
ന്യായമായും മറിച്ചായുമതിന്നീയഞ്ചു ഹേതുവാം 15

എന്നിരിക്കേച്ചെയ്‌വതിതു താന്താനാണെന്നു കാണ്മവൻ
ബുദ്ധിയൊക്കായ്കയാലാണു കാണ്മതില്ലതു ദുർമ്മതി 16

അഹങ്കാരം ഭാവമറ്റോൻ ബുദ്ധിലോപം പെടാത്തവൻ
ഈ ലോകരെ വധിച്ചാലും വധിയാ ബദ്ധനല്ലവൻ 17

ജ്ഞാനം ജ്ഞേയം ജ്ഞാനിയെന്നു മൂന്നല്ലോ കർമ്മചോദന
കാരണം കർമ്മകർത്താവു മൂന്നുതാൻ കർമ്മസംഗ്രഹം 18

ഗുണഭേദത്തിനാൽ ജ്ഞാനം കർമ്മം കർത്താവു മൂന്നിനെ
ഗുണക്കണക്കിൽ ചൊല്ലുന്നു കേട്ടാലുമവയെ ഭവാൻ 19

സർവ്വഭൂതത്തിലുമൊരേ ഭാവം കാണുവതവ്യയം
ഭിന്നങ്ങളിലഭിന്നം താനാ ജ്ഞാനം കാൺക സാത്വികം 20

വെവ്വേറെയായിടും ജ്ഞാനം വെവ്വേറെ പല വസ്തുവായ്
ഭൂതജാലത്തിലറിവാമാ ജ്ഞാനം കാൺക രാജസം 21

എല്ലാമെന്ന നിലയ്ക്കൊന്നിൽക്കാരണം വിട്ടു സക്തമായ്
തത്ത്വം കാണാതല്പമാകും ജ്ഞാനമാകുന്നു താമസം 22

നിയതം സംഗമില്ലാതെ രാഗദ്വേഷങ്ങളെന്നിയേ
ഫലേച്ഛ വിട്ടുള്ള കർമ്മമായതാകുന്നു സാത്വികം 23

ഫലമിച്ഛിച്ചഹങ്കാരത്തോടുകൂടിയുമങ്ങനെ
ഏറെപ്പണിപ്പെട്ടുചെയ്യും കർമ്മമാകുന്നു രാജസം 24

ഫലം ക്ഷയം പൗരുഷവും ഹിംസയും നോക്കിടാതെ താൻ
മൗഢ്യത്താലേ തുടർന്നീടും കർമ്മമാകുന്നു താമസം 25

അസംഗനനഹങ്കാരി ധൃത്യുത്സാഹങ്ങളുള്ളവൻ
സിദ്ധ്യസിദ്ധികളിൽ ഭേദം വിട്ട കർത്തവു സാത്വികൻ 26

രാഗീ ഫലാർത്ഥീ ലുബ്ധൻതാനശുദ്ധൻ ഹിംസ ചെയ്വവൻ
ഹർഷശോകങ്ങളുള്ളോരു കർത്താവാകുന്നു രാജസൻ 27

അയുക്തൻ പ്രാകൃതൻ സ്തബ്ധൻ ചതിയൻ മടിയൻ ശഠൻ
വിഷാദിക്കും ദീർഗ്ഘസൂത്രനാകും കർത്താവു താമസൻ 28

ഭേദം ധൃതിക്കും ബുദ്ധിക്കും ഗുണത്താൽക്കേൾക്ക മൂന്നുമേ
എല്ലാം വെവ്വേറെയായിട്ടു ചൊല്ലുന്നതു ധനഞ്ജയ! 29

പ്രവൃത്തിതാൻ തൻ നിവൃത്തി കാര്യാകാര്യഭയാഭയം
ബന്ധവും മോക്ഷവും കാണും ബുദ്ധിതാൻ പാർത്ഥ, സാത്വികി 30

ധർമ്മമമ്മട്ടധർമ്മം താൻ കാര്യം പിന്നെയകാര്യവും
ശരിയല്ലാതറിയുമാബ്ബുദ്ധിതാൻ പാർത്ഥ, രാജസി 31

അധർമ്മം ധർമ്മമായ്ക്കണ്ടു തമസ്സാൽ മൂടിനില്പതായ്
തെറ്റിസ്സർവ്വാർത്ഥവും കാണും ബുദ്ധിതാൻ പാർത്ഥ താമസി 32

മനഃപ്രാണേന്ദ്രിയവഴി ക്രിയയ്ക്കൊക്കദ്ധരിപ്പതായ്
യോഗത്താൽത്തെറ്റുപറ്റാത്ത ധൃതിതാൻ പാർത്ഥ, സാത്വികി 33

ധർമ്മകാമാർത്ഥങ്ങളെത്താൻ ധരിപ്പോന്നായിയർജ്ജുന!
പ്രസംഗത്താൽ ഫലം കാക്കും ധൃതിതാൻ പാർത്ഥ, രാജസി 34

പരം സ്വപ്നം ഭയം ശോകം വിഷാദം മദമെന്നിവ
ദുർമ്മേദസ്സു വിടാതുള്ള ധൃതിതാൻ പാർത്ഥാ, താമസി 35

സുഖവും മൂന്നു വിധമായ്ക്കേട്ടാലും ഭരതർഷഭ!
അഭ്യാസത്താൽ ലഭിപ്പോന്നായ് ദുഃഖത്തിന്നതിർ കാണ്മതായ് 36

ആരംഭത്തിൽ വിഷപ്രായമന്തത്തിലമൃതോപമം
ആത്മബുദ്ധിത്തെളിവെഴുമാസുഖം തന്നെ സാത്വികം 37

വിഷയേന്ദ്രിയയോഗത്താലാദ്യമങ്ങമൃതോപമം
അന്തത്തിങ്കൽ വിഷപ്രായമാസ്സുഖംതന്നെ രാജസം 38

ആദ്യവും ഫലമായാലുമാത്മവ്യാമോഹനം സുഖം
നിദ്രാലസ്യപ്രമാദാദി വഴിക്കുള്ളതു താമസം 39

മന്നിലും വിണ്ണവരുടെയിടയ്ക്കും കാണ്മതില്ലെടോ
പ്രകൃതിക്കൊക്കുമീ മൂന്നു ഗുണം കൂടാതൊരെണ്ണവും 40

ബ്രാഹ്മണക്ഷത്രവൈശ്യർക്കും ശൂദ്രന്മാർക്കും പരന്തപ!
തിരിച്ചു വെപ്പൂ കർമ്മങ്ങൾ സ്വഭാവോത്ഥഗുണങ്ങളാൽ 41

ശമം ദമം തപം ശൗചം ക്ഷാന്തിയാർജ്ജവമിങ്ങനെ
ജ്ഞാനം വിജ്ഞാനമാസ്തിക്യം ബ്രഹ്മകർമ്മം സ്വഭാവജം 42

ശൗര്യം തേജസ്സു ധൃതിതാൻ ദാക്ഷ്യം പോർക്കൊഴിയായ്കയും
ദാനം ദൈവവിചാരംതാൻ ക്ഷാത്രകർമ്മം സ്വഭാവജം 43

കൃഷി പൈമേക്കൽ കച്ചോടം വൈശ്യകർമ്മം സ്വഭാവജം
ശുശ്രൂഷയെന്നുള്ള കർമ്മം ശൂദ്രന്നും താൻ സ്വഭാവജം 44

തൻ തൻ കർമ്മശ്രദ്ധയുള്ളോൻ സിദ്ധി നേടീടുമേ പരം
സ്വധർമ്മനിഷ്ഠന്നു സിദ്ധി കിട്ടുംമാതിരി കേൾക്ക നീ 45

ആരിബ്ഭൂതങ്ങൾ സൃഷ്ടിപ്പതാരിലെല്ലാമിരിപ്പതോ
തൻ കർമ്മം കൊണ്ടായവനെ മർത്ത്യനർച്ചിച്ചു സിദ്ധനാം 46

പരധർമ്മം ചെയ്വതേക്കാൾ സ്വധർമ്മം വിഗുണം ഗുണം
സ്വഭാവകല്പിതം കർമ്മം ചെയ്വോനേല്ക്കില്ല കില്ബിഷം 47

കൗന്തേയ, സഹജം കർമ്മം വിടൊല്ലാ ദുഷ്ടനാകിലും
ദോഷം കർമ്മത്തിലുണ്ടെന്നും തീയിൽപ്പുക കണക്കിനെ 48

അസക്തബുദ്ധിയായെന്നും ജിതാത്മാവായ് നിരീഹനായ്
നൈഷ്കർമ്മ്യസിദ്ധിപരമാസ്സന്യാസംകൊണ്ടു നേടിടാം 49

സിദ്ധിനേടിയവൻ ബ്രഹ്മലാഭം കൊൾവതു കേൾക്ക നീ
ചുരുക്കമായി കൗന്തേയ, ജ്ഞാനത്തിൻ പരനിഷ്ഠതാൻ 50

വിശുദ്ധയാം ബുദ്ധിയാർന്നു ധൃതിയാലുള്ളടക്കിയും
ശബ്ദാദി വിഷയം വിട്ടു രാഗദോഷങ്ങൾ പോക്കിയും 51

വിവിക്തം വാണു ലഘ്വാശി ചൊൽ,മെയ്,ചിത്തങ്ങൾ വെന്നുമേ
ധ്യാനയോഗപരൻ നിത്യം വൈരാഗ്യത്തെയടഞ്ഞവൻ 52

അഹങ്കാരം ബലം ദർപ്പം കാമക്രോധം പരിഗ്രഹം
വെടിഞ്ഞു നിർമ്മമൻ ശാന്തൻ ബ്രഹ്മഭാവമണഞ്ഞിടും 53

ബ്രഹ്മമായിത്താൻ തെളിഞ്ഞോൻ ശോചിക്കാ കാംക്ഷയെന്നിയേ
എല്ലാറ്റിലും തുല്യനായി നേടുമെൻ പരഭക്തിയെ 54

ഞാനെന്തുനിലയാരെന്നു ഭക്തിയാൽത്താനറിഞ്ഞിടും
എന്നെത്തത്ത്വമൊടും കണ്ടോൻ പിന്നെയെന്നിലലിഞ്ഞിടും 55

കർമ്മങ്ങളെല്ലാമെപ്പോഴും ചെയ്കിലും മൽപരായണൻ
മൽ പ്രസാദത്തിനാൽ നേടുമവ്യയം നിത്യമാം പദം 56

മനസ്സാൽക്കർമ്മമൊക്കെയുമെങ്കലർപ്പിച്ചു മൽപരൻ
ബുദ്ധിയോഗം പൂണ്ടു നിത്യം മന്മനസ്സായിരിക്ക നീ 57

മച്ചിത്തൻ നീയെൻ പ്രസാദാൽ ദുർഗ്ഗമെല്ലാം കടന്നിടും
അതല്ല നീയഹങ്കാരാൽ കേൾക്കില്ലെങ്കിൽ നശിച്ചിടും 58

അഹങ്കാരംകൊണ്ടു യുദ്ധം ചെയ്യില്ലെന്നല്ലിയോർപ്പതും
തെറ്റീയൊരുക്കം പ്രകൃതി നിന്നെ കല്പിച്ചയച്ചിടും 59

കൗന്തേയ, നീ സഹജമാം സ്വകർമ്മംകൊണ്ടു ബദ്ധനായ്
അവകാശപ്പെട്ടു ചെയ്തീടും ചെയ്യാനിച്ഛിച്ചിടായ്കിലും 60

നില്പുണ്ടർജുന, സർവ്വർക്കും ഹൃദയത്തിങ്കലീശ്വരൻ
യന്ത്രം കേറ്റിബ്ഭ്ഭൂതജാലം മായകൊണ്ടു തിരിപ്പവൻ 61

എല്ലാംകൊണ്ടിട്ടുമവനെശ്ശരണം കൊൾക ഭാരത,
തൽപ്രസാദാൽശ്ശാന്തിയേന്തിശ്ശാശ്വതസ്ഥാനമെത്തുമേ 62

ഗൂഢത്തിലും ഗൂഢമാമീ ജ്ഞാനം നിന്നോടു ചൊല്ലി ഞാൻ
എല്ലാം വിചാരിച്ചുനോക്കിയിച്ഛിക്കും പോലെച്ചെയ്യെടോ 63

എല്ലാറ്റിലും ഗൂഢമാമീപ്പരമാം മൊഴി കേൾക്ക നീ
ദൃഢം നീയെന്നിഷ്ടനെന്നു ഹിതം ചൊല്ലുന്നതാണു ഞാൻ 64

എന്നെയോർത്തെൻ ഭക്തനെന്നെ യജിച്ചെന്നെ നമിക്കു നീ
എന്നിലെത്തും സത്യമേറ്റുചൊന്നേനെന്നിഷ്ടനല്ലയോ? 65

സർവ്വധർമ്മങ്ങൾ വിട്ടെന്നെത്തന്നേ ശരണമേൽക്ക നീ
നിൻ പാപമെല്ലാം ഞാൻ തീർത്തുകൊള്ളുവൻ മാഴ്കിടേണ്ടെടോ 66

തപസ്സറ്റോനൊടും ഭക്തി കെട്ടോനോടുമിതെന്നുമേ
ശ്രദ്ധ വിട്ടോനൊടും ചൊല്ലായ്കെന്നിലീർഷ്യാലുവോടുമേ 67

പരമാമീ രഹസ്യത്തെയെൻ ഭക്തനൊടു ചൊല്ലുവോൻ
പരഭക്തി കലർന്നോൻ മേലെങ്കലെത്തുമസംശയം 68

അവനേക്കാളെന്റെയിഷ്ടം ചെയ്‌വോനില്ല മനുഷ്യരിൽ
അവനേക്കാൾ പ്രിയതരനെനിക്കുണ്ടാകയില്ലൊരാൾ 69

ധർമ്മ്യം നമ്മുടെ സംവാദമിതു ചൊല്ലുന്നതേവനോ
അവനെന്നെജ്ഞാനയജ്ഞാൽ യജിപ്പോനെന്നു മന്മതം 70

ശ്രദ്ധയോടൊത്തസൂയിക്കാതിതു കേൾപ്പവനേവനോ
അവനും മുക്തനായ്പ്പുണ്യകർമ്മി സല്ലോകമെത്തിടും 71

ഇതു പാർത്ഥ, ഭവാൻ ചിത്തം വെച്ചെല്ലാം കേട്ടതില്ലയോ
നിനക്കജ്ഞാനസമ്മോഹം നശിച്ചില്ലേ ധനഞ്ജയ! 72

അർജ്ജുനൻ പറഞ്ഞു -
മോഹം കെട്ടു കിട്ടിയോർമ്മ നിൻ പ്രസാദത്താലച്യുത!
സന്ദേഹം തീർന്നുനിന്നേൻ ഞാൻ നിന്റെ ചൊല്പടി ചെയ്യുവേൻ 73

സഞ്ജയൻ പറഞ്ഞു -
എന്നു ഞാൻ വാസുദേവന്റെ മഹാൻ പാർത്ഥന്റെയും പരം
തമ്മിൽസ്സംഭാഷണം കേട്ടേനത്ഭുതം രോമഹർഷണം 74

വ്യാസപ്രസാദംകൊണ്ടിട്ടു കേട്ടേൻ പാരം രഹസ്യമായ്
യോഗം യോഗേശ്വരൻ കൃഷ്ണൻ
സാക്ഷാത്തായ്ച്ചൊൽവതൊക്കെയും 75

കേശവാച്യുതസംവാദമത്ഭുതം പുണ്യമിങ്ങനെ
ഓർത്തോർത്തിളാപതേ, ഹർഷം പൂണ്ടിടുന്നുണ്ടു വീണ്ടുമേ 76

അത്യത്ഭുതം ഹരിയുടെയാ രൂപം വീണ്ടുമോർത്തഹോ!
രാജാവേ വിസ്മയിച്ചീ ഞാൻ കുളിർകൊള്ളുന്നു വീണ്ടുമേ 77

എങ്ങു യോഗേശ്വരൻ കൃഷ്ണനെങ്ങു പാർത്ഥൻ ധനുർദ്ധരൻ
അവിടെ ശ്രീ ജയം ഭൂതി ദൃഢനീതിയിതെന്മതം 78

ශ ശുഭം ಖ